Dosarul nr. 3a-101/24 judecătoria Edineț, sediul Central,
judecător Bobu N.

Decizie

27 noiembrie 2025 mun. Bălți

Colegiul civil şi de contencios administrativ al Curţii de Apel Nord

În componenţa:
Preşedintele şedinţei Grumeza Elena
Judecătorii Costaș Natalia Grosu Stanislav
Grefier Inna Oineagra

examinând, în ședință de judecată publică apelul înaintat de Consiliul raional Dondușeni împotriva hotărârii judecătoriei Edineț, sediul Central din 07 iunie 2024, și cererile de recurs declarate de Cemîrtan Tamara împotriva încheierilor din 24.04.2025 și 19 mai 2025, prin care au fost respinse cererile de explicare a hotărârii și emitere a hotărârii suplimentare,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Cemîrtan Tamara către Consiliul raional Dondușeni privind anularea răspunsului, încasarea prejudiciului material cauzat în urma represiunilor politice, încasarea prejudiciului moral și cheltuielile de judecată,-

a c o n s t a t a t:

Pretențiile reclamantului:

La data de 31 martie 2023 în adresa instanței de judecată a parvenit cererea de chemare în judecată formulată de Cemîrtan Tamara către Consiliul raional Dondușeni, persoana terță Ministerul Finanțelor al RM cu privire la încasarea prejudiciului material cauzat în urma represiunilor politice.

În motivarea cererii, Cemîrtan Tamara a indicat că, la 05.02.2022, s-a adresat Comisiei speciale pentru examinarea cererilor privind restituirea valorii averii confiscate prin represiunile politice a Consiliului raional Donduşeni cu o cerere pentru ca să-i restituie valoarea bunurilor confiscate a buneilor săi deportaţi.

A menționat că, la 06 iunie 1949 *****, a.n. *****, şi *****, a.n. *****, au fost deportaţi din ***** în *****, unde sau aflat la evidență specială până la 27 mai 1954.

Conform certificatului de reabilitare nr. 8/6-5-Ce-394/19 din 28 mai 2019, eliberat de Comisia MAI al Republicii Moldova pentru reabilitarea victimelor represiunilor politice, *****, a.n. ***** şi ***** a.n. ***** sunt declarați victime a represiunilor politice şi reabilitaţi.

În baza Hotărârii Consiliului de Miniștri al RSSM nr. 360-15/ss din 26 martie 1954 soţii ***** şi ***** au primit permisiunea autorităţilor competente ale statului de a se

întoarce la unica fiică, într-un alt sat, alt raion - *****, însă fără să le fie restituite absolut nimic din bunurile confiscate.

La data de 05.08.2022, Consiliul raional Dondușeni a refuzat în admiterea cererii privind restituirea valorii bunurilor confiscate din motivul lipsei raportului de evaluare, precum şi lipsa actului care confirmă confiscarea, naționalizarea bunurilor soţilor ***** si ***** înaintea deportării lor din *****.

Relevă că, Comisia nu a atras atenţia la faptul că în cererea din 05.02.2022 s-a cerut inclusiv şi determinarea valorii bunurilor de către comisie, la cerere fiind anexat extrasul din procesul-verbal nr. 24 şi multe alte certificate din dosarul de deportare de la MAI privind bunurile ce le-au aparţinut, inclusiv certificatul nr. 4380, ce atestă confiscarea casei (din data 17.03.1956), precum şi certificate doveditoare că buneii săi nu s-au mai întors niciodată în satul natal, ci în ***** la unica lor fiică - mama reclamantei - *****.

Susține că mult timp nu se cunoștea unde se ascundeau, îndurând mare foame și frig. În certificatul Bx.1887 din 8.01.1954 scrie „Опросить ***** не представляется возможности, т.к. она в 1949 г. из села *****выбыла в неизвестном направлении и место жительства её не известно”; și alt certificat - în почто-ТЕЛЕГРАМА (jos colțul din dreapta) «выбыли в неизвесном направлении».

Abia în anul 1954, când trebuia să se întoarcă buneii acasă, din scrisoarea mamei cu nr. BX 383 din 30.01.1954 (fila din dosar nr. 37)-ultima pagină «никто не знал, что в настоящем времени проживаю в *****» - mama a fost nevoită să spună că ea este fiica lor (ea luase familia soțului *****) ca să-i îngrijească până la urmă, și totodată regimul slăbise, au început să se întoarcă și alţi deportaţi.

Mai există un act, potrivit căruia buneii roagă să le permită măcar la «дом старости» să se întoarcă în Moldova, deoarece ei ştiau că li s-a confiscat totul - scrisoarea lor fiind la dosar MAI nr.24 (b3505,bx3992) a 2-a pagină.

Astfel, consideră că este evident că au suferit toate trei generaţii, deoarece locuise în aceeași casă.

Conform Hotărârii din 06.12.2022, Judecătoria Chişinău sediul Centru, la cererea înaintată de Cemîrtan Tamara vs Consiliul raional Donduşeni, a constatat faptul confiscării în anul 1949, în urma represiunilor politice şi a condamnării ilegale, a următoarelor bunuri materiale: o casă de locuit cu dimensiunile 13x11; 3 capete de cai, 3 capete de vaci, 50 capete de oi, 8 capete de porci, 15 stupi de albini, 15 ha de teren arabil, 1 semănătoare mecanică, 1 molotilică (maşină de treierat cereale cu motor de abur), 1 veialcă (maşină de vânturat cereale), 1 grajd de piatră cu dimensiunile 6x3x2,5m, 1 beci cu dimensiunile 4x4x2,1 fântână din piatră.

La 18.01.2023 a înaintat o cerere suplimentară către Consiliu raional Donduşeni, Comisia specială pentru restituirea valorii bunurilor persoanelor supuse represiunilor politice pentru a fi examinată cererea în vederea achitării de compensații pentru bunurile confiscate ilegal, însă nu a primit răspuns.

A menționat că, Comisia Specială (a Consiliului raional Donduşeni) n-a întreprins nici o măsură la evaluarea bunurilor care au fost confiscate ilegal, Cemîrtan Tamara fiind nevoită să apeleze la organele competente pentru a evalua valoarea lor după cum urmează: În Raportul de evaluare a proprietății imobiliare nr. 0100/22/186463 din

16.12.2022 efectuat de Departamentul Cadastru al ASP RM au fost evaluate bunurile: o casă de locuit cu fundamentul din piatră cu dimensiunile 13m pe 11m; grajd de piatră cu dimensiunile 6x3x2,5m; 1 beci cu dimensiunile 4x4x2m, cu costul de 61 746,00 lei.

Potrivit raportului de evaluare a bunurilor mobile nr. 0369012 din 16.02.2023 efectuat de Camera de Comerţ şi Industrie al RM au fost evaluate următoarele bunuri: trei cai cu preţul fiecăruia de 10 000,00 lei, în sumă de 30 000,00 lei; trei vaci mulgătoare cu preţul fiecăreia de 10 350,00 lei, în sumă de 31 050,00 lei; cincizeci capete de oi cu preţul fiecăreia de 1 005,00 lei, în sumă de 50 025,00 lei; opt porci cu preţul fiecăruia de 6 625,00 lei, în sumă de 53 000,00 lei; cincisprezece ştiubei cu familii de albine cu preţul fiecăruia de 6 700,00 lei, în sumă de 100 500,00 lei; şi inventarul agricol; semănătoare mecanică cu 3 secţii, cu preţul de 1 961,00 lei; molotilcă (maşina de treierat cereale cu motor pe abur) cu preţul de 27 124,00 lei; o veialcă (o maşină de vânturat cereale) cu preţul de 14 251,00 lei, cu costul total de 307 911,00 lei. Astfel, valoarea totală a bunurilor a fost stabilită 369 657,00 lei.

Cemîrtan Tamara a susținut că urmează de a fi încasat de la pârât toate cheltuielile formate de la începutul examinării prezentei acţiuni inclusiv cheltuieli legate de achitarea raportului de evaluare a bunurilor imobile, care constituie 1 310,00 lei, şi raportul de evaluare a bunurilor mobile – 1 200,00 lei conform bonurilor de achitare, inclusiv şi alte cheltuieli aferente, pe care le va suporta în acest proces.

Cemîrtan Tamara a solicitat încasarea din contul Consiliului raional Donduşeni în beneficiul său a sumei de 369 657,00 lei ce constituie valoarea bunurilor materiale confiscate ilegal din motivul deportării şi ulterioarei reabilitări a buneilor săi; încasarea din contul Consiliului raional Donduşeni în beneficiul său a cheltuielilor care constituie plata expertizelor în mărime totală de 2 510,00 lei și de asemenea toate cheltuielile formate de la începutul examinării acţiunii, inclusiv şi alte cheltuieli pe care le va suporta în proces.

La data de 01 august 2023, reclamanta Cemîrtan Tamara a prezentat instanței o cerere de modificare a pretențiilor în contencios administrativ, solicitând:

- ✓ constatarea ilegală a răspunsului Consiliului raional Dondușeni, Comisia specială pentru restituirea valorii bunurilor persoanelor supuse represiunilor politice Consiliului orășenesc Dondușeni nr. 186 din 5.08.2022 ca neîntemeiat;
- ✓ obligarea Consiliului raional Donduşeni, Comisia specială pentru restituirea valorii bunurilor persoanelor supuse represiunilor politice de a emite act administrativ referitor la includerea cererii din 18.01.2023 în ordinea de zi a şedinţei Comisiei;
- ✓ încasarea din contul Consiliului raional Donduşeni în beneficiul lui Cemîrtan Tamara a sumei de 369 657,00 lei valoarea bunurilor materiale confiscate prin deportare şi ulterioara reabilitare a represiunilor politice;
- ✓ încasarea din contul Consiliului raional Donduşeni în beneficiul reclamantei a cheltuielilor de judecată constituite din plata expertizelor în mărime de 2 510,00 lei şi alte cheltuieli aferente pe care le va suporta în acest proces.

În motivarea cererii, Cemîrtan Tamara a menționat că, de fapt, la 03.04.2023 s-a adresat în Judecătoria Edineţ sediul Donduşeni cu o cerere privind încasarea prejudiciului material cauzat în urma represiunilor politice.

Temei de adresare cu cererea menționată a servit adresarea la 05.02.2022 cu o cerere către Comisia specială pentru examinarea cererilor privind restituirea valorii averii confiscate prin represiunile politice a Consiliului raional Dondușeni pentru restituirea valorii bunurilor confiscate.

La 06 iunie 1949 buneii săi *****, a.n. *****, şi *****, a.n. *****, au fost deportaţi din ***** r-lui *****în *****, unde s-au aflat la evidenţă specială pînă la 27 mai 1954. Conform certificatului de reabilitare nr. 8/6-5-Ce-394/19 din 28 mai 2019, eliberat de către Comisia MAI pentru reabilitarea victimelor represiunilor politice, *****, a.n. *****, şi *****, a.n. *****, sunt declaraţi victime ale represiunilor politice şi reabilitaţi.

La 05.08.2022, Consiliul raional Dondușeni a refuzat în admiterea cererii din motivul lipsei raportului de evaluare, precum şi lipsa actului care confirmă confiscarea, naţionalizarea bunurilor soţilor ***** şi ***** înaintea deportării lor din *****.

Relevă că Comisia n-a atras atenţia la faptul că a fost înaintată cerere inclusiv şi determinarea valorii bunurilor de către comisie, ce aparţineau victimelor represiunilor politice.

La cererea menționată a fost anexat un extras din procesul verbal nr. 24 privind bunurile ce le-au aparţinut, inclusiv certificat nr. 4380 ce atestă confiscarea casei (din 17.03.1956).

Conform Hotărârii din 06.12.2022 Judecătoria Chişinău sediul Centru la cererea înaintată de Cemîrtan Tamara vs Consiliul raional Dondușeni, a fost constatat faptul confiscării în anul 1949, în urma represiunilor politice şi a condamnării ilegale a bunurilor materiale: o casă de locuit cu dimensiunile 13x11; 3 capete de cai, 3 capete de vaci, 50 capete de oi, 8 capete de porci, 15 stupi de albini, 15 ha de teren arabil, 1 semănătoare mecanică, 1 molotilică (maşină de treierat cereale cu motor de abur), 1 veialcă (maşină de vânturat cereale), 1 grajd de piatră cu dimensiunile 6x3x2,5m, 1 beci cu dimensiunile 4x4x2, 1 fântână din piatră.

La 18.01.2023, Cemîrtan Tamara a înaintat o cerere suplimentară către Consiliul raional Dondușeni, Comisia specială pentru restituirea valorii bunurilor persoanelor supuse represiunilor politice pentru a fi examinată cererea în vederea achitării de compensaţii pentru bunurile confiscate ilegal.

Cererea menționată urma a fi examinată în termen de până la 6 luni, însă un răspuns de la Consiliul raional Dondușeni, Comisia specială pentru restituirea valorii bunurilor persoanelor supuse represiunilor politice nu a primit, în pofida faptului că cererea prealabilă a fost înaintată la 05.02.2022, prin răspunsul din 05.08.2022 a fost refuzat pe motiv de lipsă de acte. După prezentarea actelor solicitate, nu a fost expediat în adresa sa un careva răspuns, fapt care pune la îndoială admiterea cererii.

Prin încheierea judecătorului de drept comun al Judecătoriei Edineț, sediul Dondușeni din 02.08.2023 s-a dispus declinarea competenței judecătorului de la examinarea prezentei cauze cu remiterea după competență judecătorului specializat în materie de contencios administrativ al Judecătoriei Edineț.

Prin încheierea președintelui-interimar al Judecătoriei Edineț din 10 august 2023, s-a redistribuit repetat aleatoriu prin intermediul PIGD judecătorului specializat în materie de

contencios administrativ prezenta cauză, aflată în procedura judecătorului de drept comun.

Prin încheierea Judecătoriei Edineț (sediul Central) din 30.11.2023, acțiunea înaintată de Cemîrtan Tamara către Consiliul raional Dondușeni, persoana terță Ministerul Finanțelor RM cu privire la încasarea prejudiciului material cauzat în urma represiunilor politice a fost declarată inadmisibilă.

Prin Decizia Curții de Apel Nord din 23.02.2024, s-a dispus anularea încheierii Judecătoriei Edineț (sediul Central) din 30.11.2023 la acțiunea înaintată de Cemîrtan Tamara către Consiliul raional Dondușeni, persoana terță Ministerul Finanțelor RM cu privire la încasarea prejudiciului material cauzat în urma represiunilor politice cu restituirea cauzei în prima instanță la etapa verificării admisibilității acțiunii, în același complet de judecată.

La data de 12.01.2024, Cemîrtan Tamara a depus o cerere nouă de concretizare a cerințelor, potrivit căreia a solicitat instanței de judecată:

- ✓ încasarea din contul Consiliului Raional Donduşeni în beneficiul reclamantei Cemîrtan Tamara a.n. *****, IDNP *****, locuitoare mun. *****, ***** a sumei de 265 647,00 lei lei ce constituie valoarea totală a bunurilor materiale confiscate ilegal din motivul deportării şi ulterioarei reabilitări a buneilor acesteia;
- ✓ încasarea din contul Consiliului raional Donduşeni în beneficiul reclamantei Cemîrtan Tamara a.n. *****, IDNP *****, locuitoare mun. *****, ***** a cheltuielilor, care constituie plata expertizelor în mărime de 1 310,00 lei și 1 200,00 lei, în total 2 510,00 lei (conform bonurilor de achitare) şi de asemenea toate cheltuielile formate de la începutul examinării prezentei acțiuni;
- ✓ Încasarea din contul Consiliului raional Donduşeni în beneficiul reclamantei Cemîrtan Tamara a valorii de 15 ha de teren arabil și costul evaluării lor, pe care le va prezenta în ședință;
- ✓ Repunerea în termenul de contestare a Deciziei comisiei speciale pentru restituirea valorii bunurilor persoanelor supuse represiunilor politice a Consiliului raional Dondușeni din 25.09.2023 din motivul că i-a fost înmânată la 25 octombrie 2023 prin scrisoare cu aviz, iar începând cu 01 noiembrie până la 21 decembrie nu a avut posibilitatea să o conteste, urmând un tratament medical.

La data de 07.03.2024, Cemîrtan Tamara a depus din nou o cerere de concretizare a cerințelor, potrivit cărora a solicitat instanței de judecată:

- ✓ încasarea din conturile Consiliului Raional Donduşeni în beneficiul reclamantei Cemîrtan Tamara a.n. *****, IDNP *****, locuitoare mun. *****, ***** a prejudiciului material în sumă de 1 672 407,00 lei ce constituie valoarea totală a bunurilor materiale confiscate ilegal din motivul deportării şi ulterioarei reabilitări a buneilor acesteia,
- ✓ încasarea din contul Consiliului raional Donduşeni în beneficiul reclamantei Cemîrtan Tamara a.n. *****, IDNP *****, locuitoare mun. *****, ***** a cheltuielilor, care constituie plata expertizelor în mărime de 1 310,00 lei și 1 200,00 lei, în total 2 510,00 lei (conform bonurilor de achitare) şi de asemenea toate cheltuielile formate de la începutul examinării prezentei acțiuni, inclusiv cheltuielile de transport a reprezentantului prin procură Moraru Ina.

În susținerea cererii de concretizare, a menționat că potrivit răspunsului nr. 186 din 05 august 2022 eliberat Tamarei Cemîrtan, Consiliul raional Donduşeni a reținut că: „Referitor la restituirea terenurilor, art. 12 alin. (2) al legii nr. 1225-XII din 08.12.1992 privind reabilitarea victimelor represiunilor politice, stipulează expres că, nu se restituie terenurile, pădurile, plantațiile multianuale, obiectivele scoase din circuitul civil, precum și alte bunuri confiscate, naționalizate sau scoase în orice alt mod din posesie din considerente ce nu au legătură cu represiunile politice”.

În acest sens, Tamara Cemîrtan a susținut că nu este de acord cu refuzul intimatului Consiliului Raional Donduşeni privind restituirea terenurilor, deoarece astfel de cerere îngrădește accesul liber la justiție, fapt ce este inadmisibil şi contrar garanțiilor unui proces echitabil în sensul stabilit de articolul 6 § 1 din Convenție. 77.

În răspunsul expediat de ASP al RM din 23.01.2023, se menționează că conform dispozițiilor normelor de drept enunțate, organele cadastrale teritoriale, din cadrul IP „Agenţia Servicii Publice” execută lucrări de evaluare a bunurilor imobile confiscate, pentru case individuale de locuit, şură, beci, etc. Respectiv, terenurile nu sunt supuse evaluării în cadrul prezentei Metodologii. Din considerentul dat cerința privind evaluarea în acest scop a terenului arabil, nominalizat în Hotărârea Judecătoriei Chișinău, Sediul Centru, din 06.12.2022, nu poate fi satisfăcută.

Cemîrtan Tamara a anexat la cerere un de studiu de piață eliberat de SRL „Marius Imobil” din 19.01.2024 cu privire la prețul mediu la terenurile agricole din nordul republicii, unde se indică că, potrivit analizei pieței terenurilor agricole din perioada noiembrie-decembrie 2023 s-a stabilit, că în raioanele de nord ale Republicii (Briceni, Fălești. Glodeni, Donduşeni, Drochia, Edineț, Ocnița, Rîşcani şi Soroca) sunt plasate la vânzare peste 32 terenuri cu destinație agricolă cu suprafețe cuprinse între 1 hectar şi 65 hectare. Prețul mediu de piață pentru un hectar de teren agricol în raioanele de nord ale Republicii Moldova în perioada noiembrie - decembrie 2023 variază în diapazonul de 3000-6000 euro/hectarul. De asemenea menționează că, prețurile date sunt de start și ele pot fi negociate în dependență de termenul de achitare, modalitate de achitare (numerar sau virament), urgența de vânzare, etc. În unele cazuri, prețul de start poate fi negociat cu minus 15-20% de la prețul de start. Totodată se aduce la cunoștință, că prețul de start la terenuri variază în dependență de locația terenului, înclinarea lui, accesul facil, bonitate, acces la apă, forma, prelucrarea terenului (păşune, livadă, arat, etc.), prin urmare, reclamanta solicită restituirea contravalorii medii a terenului arabil confiscate de 15 ha în lei, prin următorul calcul: 15 ha * 4 500,00 euro prețul mediu al terenurilor constatat prin studiul de piață = 67 500,00 lei *19.30 lei euro =1 302 750,00 lei valoarea terenul arabil confiscat. Deoarece potrivit Dispozitivului Hotărârii din 06.12.2022, emisă de Judecătoria Chișinău, sediul Centru, s-a constatat faptul confiscării în anul 1949, în urma represiunilor politice și a condamnării ilegale, a lui ***** și ***** inclusiv a 15 ha de teren arabil.

Astfel, susține că suma totală a prejudiciului material cauzat în urma represiunilor politice împreună cu valoarea terenului va constitui: 1 672 407,00 lei compusă din valoarea totală a bunurilor care a fost stabilită anterior 369 657,00 lei + 1 302 750,00 lei, valoarea terenului arabil confiscat.

Prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 01.04.2024, s-a dispus strămutarea la Judecătoria Edineț, sediul central spre examinare cererea de chemare în judecată depusă în ordinea contenciosului administrativ de Cemîrtan Tamara către Consiliul raional Dondușeni cu participarea terțului Ministerul Finanțelor privind repararea prejudiciului material cauzat în urma represiunilor politice.

Prin încheierea Judecătoriei Edineț, sediul Central din 26.04.2024, s-a dispus conexarea cauzei civile intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Cemîrtan Tamara împotriva Consiliului raional Dondușeni, persoana terță Ministerul Finanțelor a RM la cauza civilă depusă de Cemîrtan Tamara către Consiliul raional Dondușeni, intervenient accesoriu Ministerul Finanțelor al RM.

La data de 01.04.2024, Cemîrtan Tamara a depus din nou o cerere de concretizare a cerințelor, potrivit cărora a solicitat instanței de judecată:

- ✓ Restituirea costului terenului arabil confiscat în urma represiunilor politice în mărime de 15 hectare, estimate la un preț de 1 312 411,00 lei,
- ✓ Completarea acțiunii cu cerința de restituirea costului expertizei efectuate de compania de evaluare a terenului arabil confiscat în urma represiunilor politice în mărime de 15 hectare, estimate la un preț de 3 500,00 lei. De asemenea a solicitat să-i fie restituite costurile expertizelor bunurilor mobile în valoare de 1 310,00 li 1 200,00 lei. În total, costul expertizelor fiind de 6 010,00 lei.
- ✓ Recunoașterea procurii reînoite din 11.03.2024;
- ✓ Retragerea cererii de concretizare privind valoarea terenurilor depusă cu greșeli contra voinței sale, fără semnătura sa.

Totodată, a indicat că suma totală solicitată de a-i fi restituită din contul pârâtului reprezintă valoarea de 1 738 078,00 lei constituită din evaluarea bunurilor imobiliare în mărim de 61 746,00 lei, evaluarea bunurilor mobile în mărime de 307 911,00 lei, evaluarea terenului 1 312 411 lei și costul evaluărilor respective în sumă totală de 6 010,00 lei. Totodată a solicitat compensarea sumei în mărime de 50 000,00 lei cu titlu de prejudiciu moral suportat în legătură cu represiunile politice, victimă a căreia a fost.

La data de 17.04.2024, Cemîrtan Tamara a depus din nou o cerere de concretizare a cerințelor, potrivit cărora a solicitat instanței de judecată:

- ✓ Admiterea ultimei cereri de mărire și concretizare a pretențiilor din 16.04.2024 cu privire la încasarea prejudiciului material cauzat în urma represiunilor politice și a compensației morale;
- ✓ Completarea acțiunii cu cerința de a fi restituit costul terenului arabil confiscat în urma represiunilor politice în mărime de 15 hectare, estimate la un preț de 1 312 411,00 lei;
- ✓ Completarea acțiunii cu cerința de a fi restituit costul expertizei efectuate de compania de evaluare a terenului arabil confiscat în urma represiunilor politice în mărime de 15 hectare, estimate la un preț de 3 500,00 lei și restituirea costului expertizelor bunurilor mobile în valoare de 1 310,00 lei și 1 200,00 lei;
- ✓ Completarea acțiunii cu solicitarea de a încasa de la Consiliul raional Dondușeni în folosul lui Cemîrtan Tamara a prejudiciului moral în valoare de 50 000,00 lei;

✓ Anularea răspunsului consiliului raional Dondușeni din 05.08.2022 ca fiind un răspuns de refuz ambiguu;

✓ Obligarea consiliului de a emite o Decizie nouă privind satisfacerea pretenţiilor enumerate în cererea de mărire şi concretizare a pretenţiilor, prezenta cerere a lui Cemîrtan Tamara, şi încasarea din conturile Consiliului Raional Dondușeni în beneficiul reclamantei Cemîrtan Tamara a prejudiciului material şi moral cauzat în sumă totală de 1 738 078,00 lei, ce constituie valoarea totală a bunurilor materiale confiscate ilegal din motivul deportării şi ulterioarei reabilitări a buneilor acesteia, inclusiv şi compensaţia morală pentru suferinţele, care au contribuit la agravarea sănătăţii până la grad sever de dizabilitate acordat fără termen. Suma totală, pe care cere să fie încasată de la Pârât, este formată din următoarele calcule: evaluarea bunurilor imobiliare - 61 746,00 lei şi evaluarea bunurilor mobile - 307 911,00 lei, evaluarea terenului 15 ha – 1 312 411,00 lei, costul a trei evaluări: 1 200,00 + 1 310,00 + 3 500,00 = 6 010,00 lei şi compensația morală - 50 000,00 lei, în total: 1 738 078,00 lei.

La data de 27.04.2024, Cemîrtan Tamara a depus din nou o cerere de concretizare a cerințelor, potrivit cărora a solicitat instanței de judecată:

✓ Repunerea în termenul de contestare parțială a Deciziei, și anume includerea și celorlalte bunuri care au fost omise de către comisia specială – cerere de obligare a comisiei speciale de a include bunurile, care au fost confiscate, dar neglijate, și anume completarea p. 4 a cererii din 12.01.2024 ca temei la calcule servind cererea lui Cemîrtan T. de mărire și concretizare a pretențiilor din 16.01.2024, pe care o susține în întregime,

✓ Reabilitarea reclamantei Cemîrtan Tamara, conform cererii din 26.04.2024.

Poziţia instanţei de fond:

Prin hotărârea Judecătoriei Edineț, sediul central din 07 iunie 2024, cererea reclamantei Cemîrtan Tamara către Consiliul raional Dondușeni privind încasarea prejudiciului moral în mărime de 50 000,00 lei, s-a declarat inadmisibilă:

✓ S-a admis parțial acțiunea la cererea de chemare în judecată înaintată de Cemîrtan Tamara către Consiliul raional Dondușeni privind anularea răspunsului, încasarea prejudiciului material cauzat în urma represiunilor politice, încasarea cheltuielile de judecată;

✓ S-a anulat răspunsul Consiliului raional Dondușeni nr.186 din 05.08.2022;

✓ S-a obligat Consiliul raional Dondușeni de a examina cererea cet. Cemîrtan Tamara privind încasarea prejudiciului material cauzat în urma represiunilor politice, cu includerea valorii tuturor bunurilor confiscate stabilite prin hotărârea judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 06.12.2022;

✓ S-a încasat din contul Consiliului raional Dondușeni în beneficiul cet. Cemîrtan Tamara cheltuielile de judecată în mărime de 6 010,00 lei.

Solicitarea apelantului:

Invocând netemeinicia soluției instanței de fond, la 05.07.2024 reprezentantul Consiliului raional Dondușeni a declarat apel împotriva hotărârii Judecătoriei Edineț, sediul central din 07 iunie 2024, solicitând admiterea apelului cu casarea hotărârii contestate.

Ulterior, la 22 octombrie 2024, Cemîrtan Tamara a declarat apel incident împotriva hotărârii Judecătoriei Edineț, sediul central din 07 iunie 2024, solicitând admiterea apelului cu admiterea tuturor solicitărilor reclamatei

Termenul de declarare a apelului:

Conform art.231 alin.(1) din Codul administrativ, hotărârile judecătoriilor adoptate în contenciosul administrativ pot fi contestate cu apel.

Potrivit art.232 alin.(1), (2) din Codul administrativ, apelul se depune la instanța de judecată care a emis hotărârea contestată în termen de 30 de zile de la pronunțarea dispozitivului hotărârii, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Motivarea apelului se prezintă la instanța de apel în termenul de 30 zile de la data notificării hotărârii motivate.

Conform art.111 alin. (3) din Codul de procedură civilă, termenul de procedură stabilit în ani, luni sau zile începe să curgă în ziua imediat următoare datei calendaristice stabilite, datei comunicării actului de procedură sau producerii, evenimentului ori momentului care a condiționat începutul lui.

Din materialele cauzei urmează că hotărârea contestată a fost pronunțată la data de 07.06.2024 (Vol. II, f.d.85), iar cererea de apel nemotivată formulată de Consiliul raional Dondușeni a fost înregistrată la data de 05.07.2024 (Vol. II, f.d. 99). Ulterior, la 29.07.2024 instanța de fond a expediat hotărârea motivată în adresa părților prin intermediul poștei electronice și terestre (Vol. II, f.d. 113; 114), iar la 28.08.2024, Consiliul raional Dondușeni a depus apel motivat (Vol. II, f.d. 118). Astfel, instanța de apel conchide că apeluri nemotivat și cel motivate înaintat de Consiliul raional Dondușeni a fost depuse în termenii prevăzuți de lege.

Cu privire la apelul incident declarat de Cemîrtan Tamara împotriva hotărârii Judecătoriei Edineț, sediul central din 07 iunie 2024, Colegiul reține că prin încheierea Curții de Apel Nord din 18.02.2025, cererea de apel incident declarată de Cemîrtan Tamara împotriva hotărârii judecătoriei Edineţ, sediul Central din 07 iunie 2024, în cauza civilă la cererea depusă de Cemîrtan Tamara către Consiliul raional Dondușeni privind anularea răspunsului, încasarea prejudiciului material cauzat în urma represiunilor politice, încasarea prejudiciului moral și cheltuielile de judecată a fost declarată inadmisibilă (Vol. IV, f.d. 15-16).

Argumentele părţilor:

În motivarea apelului, Consiliul raional Dondușeni a menţionat că circumstanţele importante pentru soluţionarea pricinii pe care instanţă le consideră constatate nu a fost dovedite cu probe veridice şi suficiente.

Invocă faptul că la data de 06.10.2023, reprezentanții d-nei Cemîrtan, avocatul Ciumac Natalia şi Moraru Ina, care activează în baza procurii cu un şir larg de împuterniciri a fost înmânat un exemplar al Deciziei nr.02/c-4/2023. Acest fapt este inclus în procesul verbal al şedinţei.

La şedinţa Comisiei speciale, la data de 25.09.2023, a fost examinată adresarea d-nei Cemîrtan Tamara nr.62 din 07.02.2022.

Astfel, anularea răspunsului Consiliului raional Dondușeni nr.186 din 05.08.2022 nu are nici un sens și nici un efect juridic. Totodată, a fost examinată hotărârea judecătoriei Chişinău, sediul Centru din 06.12.2022 şi încheierea irevocabilă a judecătoriei Edineţ,

sediul Donduşeni din 07.12.2021.

Astfel şi obligarea examinarea cererii d-nei Cemîrtan cu includerea valorii tuturor bunurilor confiscate a fost deja îndeplinit de membrii Comisiei speciale.

A solicitat instanței admiterea apelului și casarea integrală a hotărârea primei instanţe şi emiterea unei noi hotărâri, prin care cererea de chemare în judecată înaintată de Cemîrtan Tamara împotriva Consiliului raionului Donduşeni cu privire la anularea răspunsului, încasarea prejudiciului material cauzat în urma represiunilor politice, încasarea prejudiciul moral şi cheltuielile de judecată să fie respinsă ca nefondată.

Comunicarea actelor:

La data de 20 septembrie 2024, Colegiul civil a notificat participanții la proces despre depunerea apelului, oferindu-le termen pentru prezentarea referinței și probelor suplimentare (Vol. II, f.d. 122).

La data de 11.11.2024, Cemîrtan Tamara a depus referință referitor la cererea de apel declarată de către Consiliul raional Dondușeni.

În susținerea poziției sale, a reținut că prin hotărârea primei instanţe s-a constatat cu certitudine că bunurile mobile şi imobile (inclusiv nici un hectar de teren arabil), care au fost constatate drept confiscate prin hotărârea judecătorească din 06.12.2022 nu se regăsesc nici în anexa deciziei nr. 02/c-4/2023 din 25.09.2023, la care se face referire.

Deci, argumentul reprezentantul Consiliului este unul declarativ care vine în contradicție cu materialele la care se face referire, or decizia nr. 02/c-4/2023 din 25.09.2023 şi anexa la ea nu conţine bunurile care au fost confiscate demonstrate prin hotărârea irevocabilă a Judecătoriei Chişinău, sediul Centru din 06.12.2022, şi anume: o casă de locuit cu dimensiunile 13x11; 3 capete de cai, 3 capete de vaci, 50 capete de oi, 8 capete de porci, 15 stupi de albini, 15 ha de teren arabil, 1 semănătoare mecanică, 1 molotilcă (maşină de treierat cereale cu motor dc abur), 1 veialcă (maşină de vânturat cereale), 1 grajd de piatră cu dimensiunile 6x3x2,5m, 1 beci cu dimensiunile 4x4x2, 1 fântână de piatră.

Astfel încât, obligarea examinării cererii d-nei Cemîrtan cu includerea valorii tuturor bunurilor confiscate aşa şi nu a fost îndeplinită de membrii Comisiei speciale.

Mai mult, relevă că prin Decizia Curţii de Apel Bălţi din 23.02.2024, s-a constatat că potrivit că răspunsul nr. 186 din 05.08.2022 în special a ultimei părţi şi anume: „Referitor la restituirea terenurilor, art. 12 alin. 2) al legii nr. 1225 clin 08.12.1992 privind reabilitarea victimelor represiunilor politice stipulează expres că, nu se restituie terenurile, pădurile, plantaţiile multianuale, obiectivele scoase din circuitul civil, precum şi alte bunuri confiscate, naţionalizate sau scoase în orice alt mod din posesie din considerente ce nu au legătură cu represiunile politice”, constituie un refuz în soluţionarea cererii.

Atrage atenția asupra faptului că decizia nr. 02/c-4/2023 din 25.09.2023 la care se tot face referire în apel, pe lângă faptul că în ea nu sunt incluse toate bunurile constatate prin hotărâre judecătorească irevocabilă, a fost emisă şi peste termenul legal de examinare fie el chiar şi de 6 luni prevăzut de legea 1225 din 08.12.1992.

Această decizie a fost emisă cu un singur scop de a induce în eroare instanţa şi a emite o hotărâre în favoarea pârâtului, şi nicidecum nu a fost emisă o decizie legală în baza

cererii.

Terțul Ministerul Finanțelor RM nu a făcut uz de dreptul său procedural și nu a prezentat referință în termenul stabilit.

Contestarea actelor suplimentare emise de instanța de fond în interiorul examinării cererii de apel:

La data de 04.03.2025, Cemîrtan Tamara a depus o cerere privind solicitarea expedierii cauzei în instanța de fond cu privire la emiterea unei hotărâri suplimentare prin care se va include examinarea pretenției de contestare a Deciziei Consiliului Raional Dondușeni din 25.09.2023.

Prin încheierea protocolară a Colegiul Civil și de Contencios Administrativ al Curții de Apel Nord din 25.03.2025, s-a dispus ridicarea dosarului civil de la examinare și remiterea acestuia în instanța de fond pentru emiterea unei hotărâri suplimentare referitor la cererile care au rămas nesoluționate.

Prin încheierea Judecătoriei Edineț (sediul Central) din 24.04.2025, cererea reclamantei Cemîrtan Tamara cu privire la emiterea unei hotărâri suplimentare a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

La data de 05 mai 2025, reclamanta Cemîrtan Tamara a depus cerere privind explicarea hotărârii Judecătoriei Edineț (sediul Central) nr. 3-12/2024 din 07 iunie 2024.

Prin încheierea Judecătoriei Edineț (sediul Central) din 19.05.2025, cererea reclamantei Cemîrtan Tamara privind explicarea hotărârii Judecătoriei Edineț, sediul Central din 07 iunie 2024 emisă în cauza de contencios administrativ la acțiunea depusă de Cemîrtan Tamara către Consiliul raional Dondușeni, persoana terță Ministerul Finanțelor al RM cu privire la încasarea prejudiciului material cauzat în urma represiunilor politice, prejudiciului moral, anularea răspunsului și încasarea cheltuielilor de judecată a fost respinsă ca neîntemeiată.

La data de 12.05.2025, avocatul Comerzan Evghenii, în interesele lui Cemîrtan Tamara, a depus cerere de recurs împotriva încheierii Judecătoriei Edineț, sediul Central din 24 aprilie 2025, motivând că instanța de fond a lăsat fără soluționare una din pretențiile din acțiune şi anume, solicitarea de repunere în termenul de atac al Deciziei Consiliului Raional Dondușeni, iar soluția pe marginea acestei pretenții nefiind indicată în hotărâre, mai mult ca atât, în hotărârea inițială nu se indică suma concretă pe care urmează să o execute partea pârâtă, şi anume suma de 1 688 078,00 lei (un milion şase sute optzeci şi opt mii şaptezeci şi opt lei), fapt care de asemenea a fost solicitat să fie inclus în hotărârea suplimentară. Astfel, consideră că omisiunile indicate prezintă o neconcordanță vădită cu cererea adresată de Cemîrtan Tamara, mai mult ca atât, anume faptele menționate demonstrează nedeplinătatea Hotărârii Judecătorești inițiale.

La data de 12.05.2025, Cemîrtan Tamara a depus cerere de recurs împotriva încheierii Judecătoriei Edineț, sediul Central din 24 aprilie 2025, motivând că Judecătoria Edineț a respins cererea de repunere în termen, deşi era obligată să admită cererea, având în vedere circumstanțele speciale ale cauzei, precum și faptul că aceasta viza respectarea drepturilor prevăzute de legislația națională şi internațională.

Relevă că hotărârea principală a omis soluționarea unei cereri esențiale, şi anume includerea sumei integrale care i se cuvine în urma Deciziei Consiliului Raional, inclusiv

partea deja acceptată parțial de ultimul, dar şi instanţa a dispus încasarea costului celor trei rapoarte de evaluări, prezentate de reclamantă la dosar a tuturor bunurilor, iar suma bunurilor nu a fost indicată.

Hotărârea irevocabilă a Judecătoriei Chişinău s. Centru din 06.12.22, prin care s-a stabilit lista bunurilor confiscate în urma represiunii politice de la familia sa, justifică emiterea hotărârii suplimentare cu indicarea exactă a sumei datorate și dispunerea încasării acesteia de la Consiliul Raional în favoarea reclamantei.

Consideră că această omisiune face imposibilă executarea clară a hotărârii şi afectează grav dreptul reclamantei la un proces echitabil şi la executarea efectivă a unei hotărâri judecătorești definitive, drepturi garantate de art. 6 §1 şi art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului (CEDO).

La data de 13.05.2025, avocatul Duca Denis în interesele Tamarei Cemîrtan a depus cerere de recurs împotriva încheierii Judecătoriei Edineț, sediul Central din 24 aprilie 2025, invocînd că motivarea instanței în respingerea cererii privind emiterea unei hotărâri suplimentare este contradictorie, care nu corespunde cu datele din dosar. Şi anume, potrivit cererii de mărire și de concretizare a pretențiilor (f.d. 63-71, Vol. II), a fost primită de instanță la data de 17.04.2024, în ajun de şedinţă, (care a fost depusă de fapt pe data de 16.04.2024 în format electronic către instanţă). Tot în acea zi, a avut loc şedința de judecată și potrivit procesului-verbal al şedinței de judecată din 17.04.2024 (f.d. 72, Vol. II), instanța a amânat şedința pentru data de 26.04.2024 deoarece a considerat necesară prezența reprezentantului pârâtului pentru a clarifica şi verifica unele momente.

La data de 26.04.2024, pârâtul nu s-a prezentat, iar potrivit procesului-verbal al şedinței de judecată (f.d. 75, Vol. II) instanța a anunțat întrerupere pentru data de 16.05.2025 şi a solicitat părții reclamante să concretizeze acțiunea pe marginea Deciziei Consiliului raional Donduşeni din 25.09.2023.

Tot la 26.04.2024, imediat după ședință, reclamanta a concretizat cerințele referitor la repunerea în termen a contestării Deciziei din 25.09.2023 a Consiliului raional Donduşeni, sub denumirea cererii de concretizare.

În textul cererii menționate, reclamanta s-a expus făcând referiri la dosarul parvenit, ce a fost conexat în şedinţa din 26.04.24 prin încheiere judecătorească, luând în considerație faptul că s-a expus foarte detaliat în dosarul parvenit nr. 3-35/24 privitor la toate momentele şi nuanțele cazului, a explicat motivele repunerii în termen, a fost profund nedumerită privind faptul că instanța a solicitat concretizare, cerând ca reclamanta să explice cu ce anume nu este ea de acord privitor la Decizia Consiliului Raional. Mai mult ca atât, reclamanta a cerut prin cererea depusă să fie examinată cauza în lipsa ei (pe motive de sănătate) și nu s-a prezentat nici la o şedinţă.

La sfârșitul cererii din 26.04.24, depusă din numele reclamantei prin intermediul fiicei sale, care a asistat, fiind unica persoană prezentă în şedinţa din 26.04.24, şi care a formulat cererea în cauză din spusele reclamantei de 83 ani, persoană cu dizabilități de grad sever, a solicitat expres repunerea sa în termenul de contestarea parțială a deciziei din 25.09.2023, şi anume includerea şi celorlaltor bunuri care au fost omise de comisia specială - cerere de obligare a comisiei de a include bunurile care au fost confiscate dar

neglijate, și anume completarea p.4 (aici a omis cuvântul din solicitări) a cererii din 12.01.24 către jud. Centru (Rişcani) Chişinău, ca temei la calcule servind cererea Cemîrtan T. de mărire şi concretizare a pretențiilor din 16.04.24, pe care o susține în întregime.

La fel în p.2 a solicitării, a solicitat repunerea în termen de contestare a deciziei Consiliului Raional, pretenție invocată initial în cererea depusă la judecătoria Chișinău din 12.01.2024, iar în cererea respectivă de concretizare a făcut referire la p.4 din paragraful „Solicitări" a dosarului conexat cu nr. 3-35/24 la cererea din 12.01.2024.

Relevă că cererea de concretizare din 26.04.24 a fost scrisă în lipsa avocatului, ca şi celelalte precedente, (reclamanta a schimbat câțiva avocați gratuiți, desemnați din OT Bălţi, fiind nevoită să depună multiple plângeri și solicitări anexate la dosar - de înlocuire a avocaţilor, solicitând pe cineva, care a mai avut astfel de litigii) imediat după ședința de judecată din 26.04.2024, și în fapt, din contextul cererii respective se desprinde cu ușurință că s-a făcut referire la repunerea în termen a contestării Deciziei Consiliului raional Donduşeni cu nr. 02/C-4/2023 din 25.09.2023.

La următoarea şedință, instanța a anunțat (potrivit procesului-verbal al şedinţei din 16.05.2024 f.d. 80, Vol. II) despre cererea de concretizare din 26.04.2024, şi a examinat cauza, cu cercetarea judecătorească, anunțând întrerupere doar pentru deliberare și pronunțare.

Relevă că instanța urma să se pronunțe asupra repunerii în termen de contestare a Deciziei Consiliului raional Donduşeni cu nr. 02/C-4/2023 din 25.09.2023, ce ţine anume de diferența de sumă și asupra includerii sumei tuturor bunurilor spre încasare solicitată repetat de reclamantă, astfel încât decizia să dispună încasarea, ceea ce a fost omis la emiterea Hotărârii din 07.06.24.

Mai mult, la solicitarea de a emite o hotărâre suplimentară, instanța a refuzat emiterea acesteia invocând că, nu s-a expus asupra unor cerințe datorită atitudinii reclamantului, care nu ar fi concretizat cerințele.

Astfel, reprezentantul recurentei stabilește că în materie de contencios administrativ, instanța este obligată să aibă un rol activ, să înlăture toate omisiunile părților și nu este legată de textul cererilor formulate, deci urma să clarifice situația de fapt, mai ales că în ultima cerere de concretizare cît și în cererea 24.01.2024, reclamanta destul de clar și-a expus cerința de repunere în termen şi includerea tuturor bunurilor, făcând referire la calcule, cu alte cuvinte la suma datorată reclamantei.

Datorită faptului că la examinarea în cadrul cererii de apel s-a constatat că instanța nu s-a expus asupra tuturor cerințelor, instanța de apel a expediat dosarul primei instanțe pentru a se pronunța inclusiv pe marginea repunerii în termen şi includerii tuturor bunurilor, însă prima instanță primind dosarul şi cererea de emitere a hotărârii suplimentare a eșuat în rezolvarea problemelor şi prin Încheierea din 24.04.2025, prin care a respins cererea reclamantei cu privire la emiterea unei hotărâri suplimentare, în fapt s-a dezis de obligațiile pe care le are instanța și i-a îngrădit reclamantei Cemîrtan Tamara dreptul de acces la un tribunal garantat de CEDO.

Reprezentantul recurentei a cerut anularea încheierii Judecătoriei Edineţ, s. Central din 24.04.2025, judecător Natalia Bobu, prin care a fost respinsă cererea Cemîrtan T., privind

emiterea unei hotărâri suplimentare; Adoptarea unei noi încheieri de către Curtea de Apel Nord, prin care să fie admisă cererea Cemîrtan T. de emitere a hotărârii suplimentare, în sensul expunerii instanţei pe capetele de cereri nesoluționate în Hotărârea din 07.06.2024, totodată încheierea Curţii să conțină dispoziţii obligatorii, privitor la repunerea în termen a contestării Deciziei Consiliului Raional nr.02/C-4/2023 din 25.09.2023, ce ține de omiterea unei părţi a valorii tuturor bunurilor confiscate în urma represiunilor politice de la familia *****stabilite prin Hotărârea irevocabilă a Judecătoriei Chișinău s. Centru din 06.12.22 și dispunerea încasării în beneficiul recurentei/reclamantei Cemîrtan Tamara, a.n. *****, (IDNP *****), locuitoarea mun. *****, ***** a sumei integrale de 1 688 078,00 lei ce reprezintă valoarea bunurilor confiscate ilegal din motivul deportării şi ulterioarei reabilitări a buneilor acesteia din contul pârâtului Consiliul raional Donduşeni; partea acceptată de către Consiliul Raional Donduşeni anterior (104 010,12 lei) fiind inclusă în suma respectivă; costul rapoartelor de evaluări (6 010,00 lei MD) de asemenea fiind inclusă în suma respectivă, astfel decizia devenind clară şi complet executorie.

În temeiul art.242 Cod administrativ, recursul împotriva încheierii judecătorești se depune motivat la instanța de judecată care a emis încheierea contestată în termen de 15 zile de la notificarea încheierii judecătorești, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Instanța de judecată care a emis încheierea contestată transmite neîntârziat recursul împotriva încheierii judecătorești împreună cu dosarul judiciar instanței competente să soluționeze recursul.

Potrivit materialelor cauzei, încheierea contestată, susceptibilă separat de recurs, a fost emisă la data de 24.04.2025 (Vol. IV, f.d.47), fiind recepționată de reprezentantul recurentei la 25.04.2025 potrivit extrasului web din poșta electronică (Vol. IV, f.d. 54), iar recursurile au fost depuse la 12.05.2025. Astfel, Colegiul judiciar conchide că recursurile au fost declarate în termen.

Poziția părților expusă în ședința instanței de apel:

Avocatul Duca Denis în interesele recurentei Cemîrtan Tamara, în ședința instanței de apel a susținut recursul, solicitând admiterea acestuia, respingerea argumentelor din cererea de apel cu emiterea unei hotărâri noi prin care va fi dispusă casarea parțială a hotărârii instanței de fond în latura ce ține de respingerea cererii cu referire la sumele indicate și emiterea unei hotărâri noi prin care se va încasa din contul Consiliului în contul Tamarei Cemîrtan a sumei indicată în ultima cerere de concretizare. Totodată, a solicitat admiterea recursului împotriva încheierii Judecătoriei Edineţ, s. Central din 24.04.2025, prin emiterea unei hotărâri suplimentare asupra cererii de concretizare, prin care sumele vor fi admise integral.

Suplimentar a explicat instanței că nu a participat la soluționarea chestiunii privind emiterea unei decizii suplimentare în instanța de fond, deoarece are împuterniciri de a reprezenta interesele lui Cemîrtan Tamara doar în municipiul Bălți.

Decizia din 25.09.2023 nu a fost contestată în termenul prevăzut de lege de către Cemîrtan Tamara, având în vedere vârsta înaintată a acesteia, mai mult ca atât, ultima nu a fost prezentă în ședința de la Dondușeni, iar decizia i-a fost înmânată avocatului care îi reprezenta interesele la acel moment. La fel, relevă că Cemîrtan Tamara a înaintat o

plângere la Consiliul Național pentru asistență juridică indicând acțiunile avocatului și neacordarea asistenței juridice.

Apelul incident îl consideră ca o referință asupra cererii de apel formulată de Consiliul raional Dondușeni.

Terțul Ministerul Finanțelor RM în ședința instanței de apel nu s-a prezentat. Fiind citat legal, nu a anunțat motivele imposibilității prezenței sale.

La data de 26.11.2025, prin intermediul Direcției de Evidență și Documentare Procesuală a Curții de Apel Nord, Consiliul raional Dondușeni a depus cerere prin care a solicitat examinarea cauzei în lipsa sa.

În temeiul art.239 alin. (2) Codul administrativ, Colegiul a dispus examinarea cauzei în absența părților neprezente, legal citate.

Aprecierea instanței de apel:

Analizând legalitatea hotărârii atacate, prin prisma argumentelor invocate de participanții la proces și materialelor din dosar, Colegiul civil și de contencios administrativ consideră necesar de a casa parțial hotărârea primei instanțe din următoarele considerente.

În conformitate cu prevederile art.195 Codul administrativ, procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art.169–171.

Potrivit art.240 alin.(1) lit.b) Cod administrativ, examinând cererea de apel, instanța de apel adoptă una dintre următoarele decizii: b) casează parțial hotărârea primei instanțe şi emite o altă decizie în partea casată.

Materialele cauzei atestă că la data de 05.02.2022 reclamanta Cemîrtan Tamara s-a adresat Comisiei speciale pentru examinarea cererilor privind 10 restituirea valorii averii confiscate prin represiunile politice a Consiliului raional Donduşeni cu cerere pentru de restituire a valorii bunurilor confiscate a buneilor săi deportaţi ***** a.n. ***** și *****, a.n. *****. (Vol. I, f.d. 8-9).

Potrivit certificatului de reabilitare nr. 8/6-5-Ce-394/19 din 28.05.2019 eliberat de Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova, ***** a.n. ***** și *****, a.n. ***** au fost deportați din satul ***** la 06 iulie 1949, în baza hotărârii Consiliului de Miniştri al RSSM nr. 509ss din 28 iunie 1949, ulterior în temeiul art. 2 și art. 3 lit. d) al Legii RM nr. 1225-XII din 08 decembrie 1992 privind reabilitarea victimelor represiunilor politice cet. *****, a.n. ***** și *****, a.n. ***** sunt declarați victime ale represiunilor politice și reabilitați. (Vol. I, f.d. 17).

Prin răspunsul nr.186 din 05.08.2022 Președintele raionului Dondușeni a informat reclamanta despre lipsa raportului de evaluare, precum şi lipsa actului care confirmă confiscarea, naţionalizarea bunurilor soţilor ***** si ***** înaintea deportării lor din *****, indicând că cererea se va examina în decurs de 6 luni de la data prezentării tuturor actelor necesare (Vol. I, f.d.10).

La data de 16 decembrie 2022 a fost întocmit un raport de evaluare a proprietății imobiliare nr. 0100/22/186463 de către Agenția Servicii Publice, departamentul Cadastru, Serviciul cadastral teritorial Chișinău beneficiar fiind Moraru Ina, în interesele doamnei Tamara Cemîrtan. Obiectul evaluării fiind casa de locuit, grajd, beci amplasate în raionul *****, *****, confiscate în urma represiunilor politice. Valoarea de piață a casei de locuit, grajd și beci amplasate în raionul *****, ***** fiind evaluat la prețul de 61 746,00 lei (Vol II, f.d. 57-80).

La data de 16 februarie 2023 a fost întocmit raportul de evaluare a bunurilor mobile indicate în dispozitivul Hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 06.12.2022. Astfel pentru bunurile supuse evaluării conform Hotărârii judecătorești din 06.12.2022 s-a propus valoarea medie de piață totală de 307911 lei (Vol. II, f.d. 81-98).

Reclamanta Cemîrtan Tamara, la data de 21 ianuarie 2023 a depus cerere repetată către Consiliu raional Donduşeni, Comisia specială pentru restituirea valorii bunurilor persoanelor supuse represiunilor politice pentru a fi examinată cererea în vederea restituirii valorii bunurilor confiscate de către regimul totalitar. (Vol. I, f.d. 11-12).

Prin hotărârea Judecătoria Chișinău, sediul Centru din 06 decembrie 2022 (dos. nr. 2p/s)-3/22 (devenită irevocabilă la data de 18.04.2023) s-a hotărât: Se constată faptul confiscării în anul 1949 în urma represiunilor politice și a condamnării ilegale a lui Tvedohleb Efim Alexei, a.n. ***** și *****, a.n. ***** a următoarelor bunuri materiale: o casă de locuit cu dimensiunile 13x11; 3 capete de cai, 3 capete de vaci, 50 capete de oi, 8 capete de porci, 15 stupi de albini, 15 ha de teren arabil, 1 semănătoare mecanică, 1 molotilcă (mașina de treierat cereale cu motor de abur); 1 veialcă (mașină de vânturat cereale), 1 grajd de piatră cu dimensiunile 6x3x2,5m, 1 beci cu dimensiunile 4x4x2, 1 fântână din piatră. (Vol. I, f.d. 14).

Potrivit certificatului de arhivă nr. 473 din 16.02.2021 eliberat de Agenția Națională a Arhivelor, Direcția Generală Arhiva Națională se atestă că la data de 08.02.1887, la nr. 4 în registrul metrical al parohiei ***** s-a înregistrat nașterea lui *****, născut la ***** în localitatea *****, județul *****, având pe părinți pe **********și **********(Vol. I, f.d. 25).

Potrivit certificatului de arhivă nr. 1398a din 05.05.2021 eliberat de Agenția Națională a Arhivelor, Direcția Generală Arhiva Națională se atestă că la data de 28.02.1891, la nr. 5 în registrul metrical al parohiei ***** s-a înregistrat nașterea lui *****, născută la ***** în localitatea *****, având pe părinți pe ***** și ***** (Vol. I, f.d. 26).

Potrivit certificatului de arhivă nr. 475 din 16.02.2021 eliberat de Agenția Națională a Arhivelor, Direcția Generală Arhiva Națională se atestă că la data de 03.02.1910, la nr. 4 în registrul metrical al parohiei ***** s-a înregistrat căsătoria între ***** *****și ***** (Vol. I, f.d. 27).

Potrivit certificatului de arhivă nr. 1398 din 05.05.2021 eliberat de Agenția Națională a Arhivelor, Direcția Generală Arhiva Națională se atestă că la data de 09.09.1911, la nr. 29 în registrul metrical al localității ***** s-a înregistrat nașterea lui *****, născut la ***** în localitatea *****, având pe părinți pe ***** (Vol. I, f.d. 28).

Potrivit extrasului de pe actul de naștere seria EN-I, nr. 0489862 din 19 mai 2021, se atestă că a fost înregistrată nașterea lui **********la data de *****, avându-i pe părinți pe ********** și **********(Vol. I, f.d. 29).

Potrivit extrasului de pe actul de căsătorie seria EC-I nr. 0987119 din 16 aprilie 2021, se atestă că a fost înregistrată căsătoria între ***** și *****Eugenia la data de 23 februarie 1940 la primăria Sudarca, Jud. Soroca cerc. 2 sub nr. 14 (Vol. I, f.d. 30).

Potrivit duplicatului certificatului de naștere seria NA-VI 3533598 din 19 mai 2021, se atestă că Roșca Tamara s-a născut la data de 29 ianuarie 1942, avându-i pe părinți pe ***** și ***** (Vol. I, f.d. 31).

Potrivit extrasului de pe actul de căsătorie seria EC-I nr. 0972355 din 18 martie 2021, se atestă că ***** și ***** s-au căsătorit la data de ***** (Vol. I, f.d. 32).

Potrivit certificatului de deces seria DC-IV nr. 190449 din 19 mai 2021, se atestă că **********a decedat la data de ***** (Vol. I, f.d. 33).

Potrivit duplicatului certificatului de deces seria DC-IV nr. 1901452 din 19 mai 2021, se atestă că **********a decedat la data de ***** (Vol. I, f.d. 34).

Conform certificatului de deces seria DC-V nr. 0167803 din 05.10.2002, se atestă că ***** a decedat la data de ***** (Vol. I, f.d. 35).

Conform duplicatului certificatului de deces seria DC-IV nr. 1901453 din 19.05.2021, se atestă că ***** a decedat la data de ***** (Vol. I, f.d. 36).

Potrivit certificatului de moștenitor legal din 03.09.2021, se atestă că moștenitoarea averii succesorale a lui ***** este fiica ei, Cemîrtan Tamara. Averea succesorală la care s-a eliberat prezentul certificat constă din toată averea unde nu s-ar fi afla și din ce n-ar fi alcătuită, care aparținea părinților decedatei **********și **********, moștenitoarea cărora a fost fiica *****, care a acceptat succesiunea dar nu și-a legalizat drepturile succesorale (Vol. I, f.d. 20).

Prin Dispoziția nr. 121-d din 12 septembrie 2023, Consiliul raional Dondușeni a dispus convocarea ședinței Comisiei speciale la data de 15 septembrie 2023, ora 10 privind restituirea valorii bunurilor prin achitarea de compensații în legătură cu cererea lui Cemîrtan Tamara.

Prin Decizia Consiliului raional Dondușeni nr. 02/C-4/2023 al comisiei specială privind restituirea valorii bunurilor prin achitarea de compensații persoanelor supuse represiunilor politice din 25 septembrie 2023, s-a decis recuperarea, conform anexei, valorii bunurilor confiscate prin achitarea compensației în mărime de 104 010,12 lei

pentru Cemîrtan Tamara pentru averea naționalizată în urma represiunilor politice a familiei ***** și *****Eugenia în anul 1949, foști locuitori ai satului *****, din contul bugetului de stat (Vol. I, f.d. 169-171; 172).

La data de 31 martie 2023 în adresa Judecătoriei Edineț sediul Central a parvenit cererea de chemare în judecată formulată de Cemîrtan Tamara către Consiliul raional Dondușeni, persoana terță Ministerul Finanțelor al RM cu privire la încasarea prejudiciului material cauzat în urma represiunilor politice, solicitând încasarea din contul Consiliului raional Donduşeni în beneficiul său a sumei 369 657,00 lei ce constituie valoarea bunurilor materiale confiscate ilegal din motivul deportării şi ulterioarei reabilitări a buneilor săi; încasarea din contul Consiliului raional Donduşeni în beneficiul său a cheltuielilor, care constituie plata expertizelor în mărime totală de 2 510,00 lei și de asemenea toate cheltuielile, formate de la începutul examinării acţiunii, inclusiv şi alte cheltuieli, pe care le va suporta în proces.

La data de 01 august 2023, reclamanta Cemîrtan Tamara a prezentat instanței o cerere de modificare a pretențiilor în contencios administrativ, solicitând constatarea ilegală a răspunsului Consiliului raional Dondușeni, Comisia specială pentru restituirea valorii bunurilor persoanelor supuse represiunilor politice Consiliului orășenesc Dondușeni nr. 186 din 5.08.2022 ca neîntemeiat; obligarea Consiliului raional Donduşeni, Comisia specială pentru restituirea valorii bunurilor persoanelor supuse represiunilor politice de a emite act administrativ referitor la includerea cererii din 18.01.2023 în ordinea de zi a şedinţei Comisiei; încasarea din contul Consiliului raional Donduşeni în beneficiul lui Cemîrtan Tamara a sumei de 369 657,00 lei valoarea bunurilor materiale confiscate prin deportarea şi ulterioara reabilitare a represiunilor politice; încasarea din contul Consiliului raional Donduşeni în beneficiul reclamantei a cheltuielilor de judecată constituite din plata expertizelor în mărime de 2 510,00 lei şi alte cheltuieli aferente pe care le va suporta în acest proces.

La data de 12.01.2024, Cemîrtan Tamara a depus la Judecătoria Chișinău (Sediul Centru) o cerere de chemare în judecată în ordinea contenciosului administrativ, potrivit căreia a solicitat instanței de judecată:

- încasarea din contul Consiliului Raional Donduşeni în beneficiul reclamantei Cemîrtan Tamara a.n. *****, IDNP *****, locuitoare mun. *****, ***** a sumei de 265 647,00 lei lei ce constituie valoarea totală a bunurilor materiale confiscate ilegal din motivul deportării şi ulterioarei reabilitări a buneilor acesteia;
- încasarea din contul Consiliului raional Donduşeni în beneficiul reclamantei Cemîrtan Tamara a.n. *****, IDNP *****, locuitoare mun. *****, ***** a cheltuielilor, care constituie plata expertizelor în mărime de 1 310,00 lei și 1 200,00 lei, în total 2 510,00 lei (conform bonurilor de achitare) şi de asemenea toate cheltuielile formate de la începutul examinării prezentei acțiuni;
- Încasarea din contul Consiliului raional Donduşeni în beneficiul reclamantei Cemîrtan Tamara a valorii de 15 ha de teren arabil și costul evaluării lor, pe care le va prezenta în ședință;

- repunerea în termenul de contestare a Deciziei comisiei speciale pentru restituirea valorii bunurilor persoanelor supuse represiunilor politice a Consiliului raional Dondușeni din 25.09.2023 din motivul că i-a fost înmânată la 25 octombrie 2023 prin scrisoare cu aviz, iar începând cu 01 noiembrie până la 21 decembrie nu a avut posibilitatea să o conteste, urmând un tratament medical.

Prin încheierea din 01.04.2024, cererea de chemare în judecată enunțată supra, a fost strămutată pentru examinare la judecătoria Edineț (sediul Central), iar prin încheierea judecătoriei Edineț, sediul Central din 26.04.2024, cauzele au fost conexate într-o procedură unică.

La data de 07.03.2024, Cemîrtan Tamara a depus la judecătoria Edineț sediul Central o cerere de concretizare a cerințelor, potrivit cărora a solicitat instanței de judecată; încasarea din conturile Consiliului Raional Donduşeni în beneficiul reclamantei Cemîrtan Tamara a.n. *****, IDNP *****, locuitoare mun. *****, ***** a prejudiciului material în sumă de 1 672 407,00 lei ce constituie valoarea totală a bunurilor materiale confiscate ilegal din motivul deportării şi ulterioarei reabilitări a buneilor acesteia; încasarea din contul Consiliului raional Donduşeni în beneficiul reclamantei Cemîrtan Tamara a.n. *****, IDNP *****, locuitoare mun. *****, ***** a cheltuielilor, care constituie plata expertizelor în mărime de 1 310,00 lei și 1 200,00 lei, în total 2 510,00 lei (conform bonurilor de achitare) şi de asemenea toate cheltuielile formate de la începutul examinării prezentei acțiuni, inclusiv cheltuielile de transport a reprezentantului prin procură Moraru Ina.

Prin încheierea judecătorului Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, Guzun Corneliu din 01.04.2024, s-a dispus strămutarea la Judecătoria Edineț, sediul central spre examinare cererea de chemare în judecată depusă în ordinea contenciosului administrativ de Cemîrtan Tamara către Consiliul raional Dondușeni cu participarea terțului Ministerul Finanțelor privind repararea prejudiciului material cauzat în urma represiunilor politice.

Prin încheierea judecătorului Judecătoriei Edineț, sediul Central, Natalia Bobu din 26.04.2024, s-a dispus a conexarea cauzei civile intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Cemîrtan Tamara împotriva Consiliului raional Dondușeni, persoana terță Ministerul Finanțelor a RM la cauza civilă depusă de Cemîrtan Tamara către Consiliul raional Dondușeni, intervenient accesoriu Ministerul Finanțelor al RM.

La data de 01.04.2024, Cemîrtan Tamara a depus din nou o cerere de concretizare a cerințelor, potrivit cărora a solicitat instanței de judecată restituirea costului terenului arabil confiscat în urma represiunilor politice în mărime de 15 hectare, estimate la un preț de 1 312 411,00 lei; Completarea acțiunii cu cerința de restituirea costului expertizei efectuate de compania de evaluare a terenului arabil confiscat în urma represiunilor politice în mărime de 15 hectare, estimate la un preț de 3 500,00 lei. De asemenea a solicitat să-i fie restituite costurile expertizelor bunurilor mobile în valoare de 1 310,00 li 1 200,00 lei. În total, costul expertizelor fiind de 6 010,00 lei; recunoașterea procurii reînoite din 11.03.2024; retragerea cererii de concretizare privind valoarea terenurilor depusă cu greșeli contra voinței sale, fără semnătura sa.

Totodată, a indicat că suma totală solicitată de a-i fi restituită din contul pârâtului reprezintă valoarea de 1 738 078,00 lei constituită din evaluarea bunurilor imobiliare în

mărim de 61 746,00 lei, evaluarea bunurilor mobile în mărime de 307 911,00 lei, evaluarea terenului 1 312 411 lei și costul evaluărilor respective în sumă totală de 6 010,00 lei. Totodată a solicitat compensarea sumei în mărime de 50 000,00 lei cu titlu de prejudiciu moral suportat în legătură cu represiunile politice, victimă a căreia a fost.

La data de 17.04.2024, Cemîrtan Tamara a depus din nou o cerere de concretizare a cerințelor, potrivit cărora a solicitat instanței de judecată admiterea ultimii cereri de mărire și concretizare a pretențiilor din 16.04.2024 cu privire la încasarea prejudiciului material cauzat în urma represiunilor politice și a compensației morale; completarea acțiunii cu cerința de a fi restituit costul terenului arabil confiscat în urma represiunilor politice în mărime de 15 hectare, estimate la un preț de 1 312 411,00 lei; completarea acțiunii cu cerința de a fi restituit costul expertizei efectuate de compania de evaluare a terenului arabil confiscat în urma represiunilor politice în mărime de 15 hectare, estimate la un preț de 3 500,00 lei și restituirea costului expertizelor bunurilor mobile în valoare de 1 310,00 lei și 1 200,00 lei; completarea acțiunii cu solicitarea de a încasa de la Consiliul raional Dondușeni în folosul lui Cemîrtan Tamara a prejudiciului moral în valoare de 50 000,00 lei; anularea răspunsului consiliului raional Dondușeni din 05.08.2022 ca fiind un răspuns de refuz ambiguu; obligarea consiliului de a emite o Decizie nouă privind satisfacerea pretenţiilor enumerate în cererea de mărire şi concretizare a pretenţiilor, prezenta cerere a lui Cemîrtan Tamara, şi încasarea din conturile Consiliului Raional Dondușeni în beneficiul reclamantei Cemîrtan Tamara a prejudiciului material şi moral cauzat în sumă totală de 1 738 078,00 lei, ce constituie valoarea totală a bunurilor materiale confiscate ilegal din motivul deportării şi ulterioarei reabilitări a buneilor acesteia, inclusiv şi compensaţia morală pentru suferinţele, care au contribuit la agravarea sănătăţii până la grad sever de dizabilitate acordat fără termen. Suma totală, pe care cere să fie încasată de la Pârât, este formată din următoarele calcule: evaluarea bunurilor imobiliare - 61 746,00 lei şi evaluarea bunurilor mobile - 307 911,00 lei, evaluarea terenului 15 ha – 1 312 411,00 lei, costul a trei evaluări: 1 200,00 + 1 310,00 + 3 500,00 = 6 010,00 lei şi compensaţia morală - 50 000,00 lei, în total: 1 738 078,00 lei.

Prin incheierea judecătoriei Edineț sediul Central din 26.04.2024, cauzele civile pe marginnea cererilor de chemare în judecată adresate judecătorie Chișinău și judecătoriei Edineț, au fost conexate într-o procedură unică.

La data de 27.04.2024, Cemîrtan Tamara a depus din nou o cerere de concretizare a cerințelor, potrivit cărora a solicitat instanței de judecată repunerea în termenul de contestare parțială a Deciziei, și anume includerea și celorlalte bunuri care au fost omise de către comisia specială – cerere de obligare a comisiei speciale de a include bunurile, care au fost confiscate, dar neglijate, și anume completarea p. 4 a cererii din 12.01.2024 ca temei la calcule servind cererea lui Cemîrtan T. de mărire și concretizare a pretențiilor din 16.01.2024, pe care o susține în întregime; reabilitarea reclamantei Cemîrtan Tamara, conform cererii din 26.04.2024.

În esență, în urma tuturor acțiunilor înaintate și a cererilor de concretizare depuse, se constată că Cemîrtan Tamara a solicitat următoarele:

1. Anularea răspunsului Consiliului raional Dondușeni nr. 186 din 05.08.2022.

2. Anularea Deciziei Comisiei speciale a Consiliului raional Dondușeni nr. 02/C-4/2023 din 25.09.2023, prin care s-a stabilit compensația de 104 010,12 lei, deoarece nu au fost incluse toate bunurile confiscate.
4. Repunerea în termenul de contestare a Deciziei din 25.09.2023.
5. Obligarea Consiliului raional Dondușeni / Comisiei speciale să includă toate bunurile confiscate constatate, identificate prin Hotărârea judecătoriei ***** sediul Centru din 06.12.2022, cu stabilirea unei compensații integrale, conform evaluărilor prezentate.
6. Restituirea cheltuielilor de evaluare (expertize);
7. Încasarea prejudiciului moral în sumă de 50 000,00 lei.

Prin hotărârea Judecătoriei Edineț, sediul central din 07 iunie 2024, cererea reclamantei Cemîrtan Tamara către Consiliul raional Dondușeni privind încasarea prejudiciului moral în mărime de 50 000,00 lei, s-a declarat inadmisibilă. S-a admis parțial acțiunea la cererea de chemare în judecată înaintată de Cemîrtan Tamara către Consiliul raional Dondușeni privind anularea răspunsului, încasarea prejudiciului material cauzat în urma represiunilor politice, încasarea cheltuielile de judecată. S-a anulat răspunsul Consiliului raional Dondușeni nr.186 din 05.08.2022. S-a obligat Consiliul raional Dondușeni de a examina cererea cet. Cemîrtan Tamara privind încasarea prejudiciului material cauzat în urma represiunilor politice, cu includerea valorii tuturor bunurilor confiscate stabilite prin hotărârea judecătoriei *****, sediul Centru din 06.12.2022. S-a încasat din contul Consiliului raional Dondușeni în beneficiul cet. Cemîrtan Tamara cheltuielile de judecată în mărime de 6 010,00 lei.

La 05.07.2024 reprezentantul Consiliului raional Dondușeni - Iurie Dementiev a declarat apel împotriva hotărârii Judecătoriei Edineț, sediul central din 07 iunie 2024, solicitând admiterea apelului cu casarea hotărârii contestate.

Ulterior, la 22 octombrie 2024 Cemîrtan Tamara a declarat apel incident împotriva hotărârii Judecătoriei Edineț, sediul central din 07 iunie 2024, solicitând admiterea apelului cu menținerea hotărârii instanței de fond.

Prin încheierea Curții de Apel Nord din 18.02.2025, cererea de apel incident declarată de Cemîrtan Tamara împotriva hotărârii judecătoriei Edineț, sediul Central din 07 iunie 2024, în cauza civilă la cererea depusă de Cemîrtan Tamara către Consiliul raional Dondușeni privind anularea răspunsului, încasarea prejudiciului material cauzat în urma represiunilor politice, încasarea prejudiciului moral și cheltuielile de judecată a fost declarată inadmisibilă.

La data de 04.03.2025, Cemîrtan Tamara a depus o cerere privind solicitarea expedierii cauzei în instanța de fond cu privire la emiterea unei hotărâri suplimentare prin care se va include examinarea pretenției de contestare a Deciziei Consiliului Raional Dondușeni din 25.09.2023 și repunerea în termenul de contestare a acesteia.

Prin încheierea protocolară a Colegiul Civil și de Contencios Administrativ al Curții de Apel Nord din 25.03.2025, s-a dispus ridicarea dosarului civil de la examinare și remiterea acestuia în instanța de fond pentru emiterea unei hotărâri suplimentare referitor la cererile care au rămas nesoluționate.

Prin încheierea Judecătoriei Edineț (sediul Central) din 24.04.2025, cererea reclamantei Cemîrtan Tamara cu privire la emiterea unei hotărâri suplimentare a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

La data de 05 mai 2025, reclamanta Cemîrtan Tamara a depus cerere privind explicarea hotărârii Judecătoriei Edineț (sediul Central) nr. 3-12/2024 din 07 iunie 2024.

Prin încheierea Judecătoriei Edineț (sediul Central) din 19.05.2025, cererea reclamantei Cemîrtan Tamara privind explicarea hotărârii Judecătoriei Edineț, sediul Central din 07 iunie 2024 emisă în cauza de contencios administrativ la acțiunea depusă de Cemîrtan Tamara către Consiliul raional Dondușeni, persoana terță Ministerul Finanțelor al RM cu privire la încasarea prejudiciului material cauzat în urma represiunilor politice, prejudiciului moral, anularea răspunsului și încasarea cheltuielilor de judecată a fost respinsă ca neîntemeiată.

La data de 12.05.2025, avocatul Duca Denis în interesele lui Cemîrtan Tamara și Cemîrtan Tamara au depus cerere de recurs împotriva încheierii Judecătoriei Edineț, sediul Central din 24 aprilie 2025.

În conformitate cu art. 250 alin. (1) din Codul de Procedură Civilă, (1) instanţa care a pronunţat hotărârea emite, din oficiu sau la cererea participanţilor la proces, o hotărâre suplimentară dacă: a) nu s-a pronunţat asupra unei pretenţii formulate de către părţi sau de către intervenientul principal; b) rezolvând problema dreptului în litigiu, nu a indicat suma adjudecată, bunurile ce urmează a fi remise sau acţiunile pe care pârâtul trebuie să le îndeplinească; c) nu a rezolvat problema repartizării între părţi a cheltuielilor de judecată ori a omis să se pronunţe asupra cererilor martorilor, experţilor, specialiştilor, interpreţilor sau reprezentanţilor cu privire la cheltuielile de judecată a căror compensare li se cuvine.

Colegiul Civil relevă că pentru examinarea pretenției privind anularea Deciziei Comisiei speciale a Consiliului raional Dondușeni nr. 02/C-4/2023 din 25.09.2023, instanța urmează să se pronunțe asupra încheierii Judecătoriei Edineț (sediul Central) din 24.04.2025, prin care cererea reclamantei Cemîrtan Tamara cu privire la emiterea unei hotărâri suplimentare a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

La caz, Colegiul Civil reține că prin cererea adresată judecătoriei Chișinău la data de 12.01.2024 (f.d. 3-8 Vol. III) și cererile de concretizare ulterioare, inclusiv cererea din 26.04.2024 (f.d. 76 Vol. II), Cemîrtan Tamara a solicitat: Repunerea în termenul de contestare a Deciziei din 25.09.2023, anularea Deciziei Comisiei speciale a Consiliului raional Dondușeni nr. 02/C-4/2023 din 25.09.2023, prin care s-a stabilit compensația de 104 010,12 lei, deoarece nu au fost incluse toate bunurile confiscate, pretenții asupra cărora instanța de fond nu s-a expus la soluționarea cauzei în fond și prin încheierea din 24.04.202 a respins cererea reclamantei privind emiterea unei hotărîri suplimenatare în acest sens.

Colegiul Civil constată că judecătoria Edineț, sediul Central prin hotărîrea din 07.06.2024 nu a examinat și nu a pronunțat nici o soluție pe marginea cererii lui Cemîrtan Tamara cu privire la repunerea în termenul de contestare a Deciziei comisiei speciale pentru restituirea valorii bunurilor persoanelor supuse represiunilor politice a Consiliului raional Dondușeni nr. 02/C-4/2023 din 25.09.2023 și anuluarea deciziei respective, din

care motiv colegiul constată că încheierea judecătoriei Edineț (sediul Central) din 24.04.2025, prin care cererea reclamantei Cemîrtan Tamara cu privire la emiterea unei hotărâri suplimentare a fost respinsă, urmează a fi casată, iar pretențiile respective urmează a fi soluționate nemijlocit prin decizia instanței de apel.

Referitor la cererea de repune în termenul de contestare a Deciziei comisiei speciale pentru restituirea valorii bunurilor persoanelor supuse represiunilor politice a Consiliului raional Dondușeni nr. 02/C-4/2023 din 25.09.2023, Colegiul Civil constată că, potrivit pct. 8 din Hotărârea Guvernului nr. 627 din 05.06.2007, „Cererea de restituire a bunurilor confiscate, naţionalizate sau scoase în alt mod din posesie ori de compensare a valorii acestora **se examinează în termen de până la 6 luni din data depunerii**. Data depunerii cererii la comisiile speciale se consideră data la care persoana reabilitată sau moştenitorii acesteia au făcut demers pentru recuperarea bunurilor sau a valorii acestora prin achitarea de compensaţii, cu condiţia prezentării documentelor necesare. Dacă persoana reabilitată sau moştenitorii acesteia nu deţin toate documentele prevăzute în punctul 5 din prezentul Regulament, comisia specială recepţionează cererea solicitantului, acordându-i termen pentru depunerea ulterioară a acestora. ***Termenul de 6 luni pentru adoptarea deciziei se calculează de la data când la cerere sunt anexate toate documentele indicate în punctul 5 din prezentul Regulament***".

Prin cererea înaintată de Cemîrtan Tamara în adresa Consiliului raional Dondușeni din 21.01.2023, prima a înlăturat neajunsurile stabilite prin răspunsul Consiliului raional Dondușeni nr.186 din 05.08.2022, iar potrivit normei sus-nominalizate, Consiliul avea la dispoziție un termen de 6 luni de emitere a Deciziei privind restituirea valorii bunurilor prin achitarea compensației persoanelor supuse represiunilor politice.

Cu toate acestea, Consiliul a depășit termenul de 6 luni prevăzut de lege emițând Decizia nr. 02/C-4/2023 la 25 septembrie 2023, Cemîrtan Tamara exprimându-și dezacordul cu acesta, prin înaintarea cererii de chemare în jucată din 12.01.2024, solicitând expres repunerea în termenul de contestare a Deciziei comisiei speciale pentru restituirea valorii bunurilor persoanelor supuse represiunilor politice a Consiliului raional Dondușeni din 25.09.2023, invocând despre faptul că Decizia menționată i-a fost înmânată la 25 octombrie 2023 prin scrisoare cu aviz, iar începând cu 01 noiembrie până la 21 decembrie nu a avut posibilitatea să o conteste, urmând un tratament medical.

La caz, conform prevederilor art. 210 alin. (1) și (2) Cod Administrativ, „(1) prevederile art. 65 alin. (1)–(3) și (5) se aplică corespunzător și pentru decizia cu privire la cererea de repunere în termen.

Potrivit art. 65 alin. (1) – (3); (5), „Dacă o persoană, din motive independente de voința ei, nu a putut respecta un termen legal, atunci, la cerere, ea poate fi repusă în termen. Culpa unui reprezentant legal sau împuternicit se atribuie reprezentatului.

(2) Cererea de repunere în termen se depune în termen de 15 zile de la înlăturarea impedimentului. La cerere se anexează probele care confirmă faptele pe care aceasta se întemeiază și, suplimentar, se recuperează acțiunile omise.

(3) După 6 luni de la expirarea termenului omis repunerea în termen nu mai poate fi solicitată, iar acțiunea omisă nu mai poate fi recuperată, cu excepția cazului când acest lucru nu a fost posibil până la expirarea termenului de un an ca urmare a forței majore.

(5) Repunerea în termen nu se permite în cazurile excluse prin lege".

Cu toate acestea, judecătoria Edineţ, sediul Central nu a soluționat cererea reclamantei Cemîrtan Tamara, ulterior cererea lui Cemîrtan Tamara privind emiterea uneui hotărîri suplimentare pe marginea cererii privind repunerea în termen de contestare a Deciziei comisiei speciale pentru restituirea valorii bunurilor persoanelor supuse represiunilor politice a Consiliului raional Dondușeni nr. 02/C-4/2023 din 25.09.2023 fiind respinsă prin încheierea Judecătoriei Edineț, sediul Central din 24 aprilie 2025.

La caz, Colegiul învederează că Potrivit copiei trimiterii-extras eliberat de către IMSP AMT Rîșcani Centrul Consultativ Diagnostic din or. Chișinău, str. Alecu Russo 11 din 21.12.2023, se atestă că Cemîrtan Tamara a primit cura de tratament pentru o perioadă de 2 luni de la 01.11.2023 – 21.12.2023 (Vol. III, f.d. 70).

Astfel, din materialele cauzei cu certitudine se constată că în perioada **01.11.2023 – 21.12.2023**, reclamanta a urmat un curs de tratament, ceea ce a făcut imposibilă depunerea acțiunii în termenul legal de contestare.

La fel, din trimiterea extras anexată la materialele cauzei, se constată că Cemîrtan Tamara suferă de mai multe boli, din cauza cărora are instabilitate în mers și se deplasează foarte greu.

Mai mult, reclamanta are *****de ani (n. *****), ceea ce agravează dificultatea exercitării drepturilor procesuale, iar practica instanțelor administrative recunoaște că motivele de sănătate constituie împrejurări obiective justificative pentru repunerea în termen.

Având în vedere cele menționate, Colegiul Civil consideră oportun și just repunerea Tamarei Cemîrtan în termenul de contestare a Deciziei comisiei speciale pentru restituirea valorii bunurilor persoanelor supuse represiunilor politice a Consiliului raional Dondușeni nr. 02/C-4/2023 din 25.09.2023.

Cu referire la actele emise de Consiliul Raional Dondușeni, contestate de Cemîrtan Tamara:

Colegiul atestă că la data de 05.02.2022, Cemîrtan Tamara sa adresat la Consiliul Raional Dondușeni cu cerere privind restituirea valorii bunurilor confiscate. (f.d. 8 Vol. I)

Prin răspunsul Consiliului raional Dondușeni nr. 186 din 05.08.2022, Cemîrtan Tamara a fost informată despre faptul că urmează să depună actele necesare în vederea restituirii valorii bunurilor prin achitarea compensațiilor persoanelor supuse represiunilor politice. Totodată a fost comunicat despre un termen de 6 luni pentru adoptarea deciziei calculat de la data când la cerere sunt anexate toate documentele de rigoare (Vol. I, f.d. 10).

Astfel, în conformitate cu prevederile pct. 5 din Hotărârea Guvernului nr. 627 din 05.06.2007, „La cererea de restituire a bunurilor sau de compensare a valorii acestora urmează a fi anexate, în mod obligatoriu, următoarele documente:

a) buletinul de identitate, care confirmă cetăţenia Republicii Moldova;

c) decizia de reabilitare adoptată de către autoritatea publică de resort;

d) actele ce atestă confiscarea, naţionalizarea bunurilor sau scoaterea lor în orice alt mod din posesie, eliberate de arhive şi de alte instituţii abilitate;

e) certificatul de moştenitor şi actele ce confirmă starea de rudenie cu persoana supusă represiunii politice, dacă cererea este depusă de moştenitorii persoanei supuse represiunii politice;

g) actele de evaluare a bunurilor, conform preţurilor de piaţă în vigoare la data examinării cererii dacă solicitantul nu a depus o cerere prin care să solicite comisiei determinarea valorii bunurilor în baza actelor de expertiză de care dispune comisia, cu condiţia că rapoartele respective conţin informaţii cu privire la bunurile invocate de către solicitant.

Prin urmare, răspunsul Consiliului raional Dondușeni nr.186 din 05.08.2022 nu putea fi declarat nul, deoarece nu încalcă în nici un mod drepturile petiționarei Cemîrtan Tamara, fiind cu titlu de informare.

Totodată, Colegiul nu poate reține argumentarea instanței de fond referitor la faptul că Consiliul nu a examinat sub toate aspectele solicitarea reclamantei, în contextul în care reclamanta deja deține actele ce atestă confiscarea, naționalizarea bunurilor sau scoaterea lor în orice alt mod și raportul de evaluare a bunurilor emisă de autoritatea competentă, de altfel, raportul de evaluare a proprietății imobiliare nr. 0100/22/186463 a fost efectuat la data de 16 decembrie 2022, iar raportul de evaluare a bunurilor mobile nr. 0369012 efectuat de Camera de Comerț și Industrie a fost întocmit la 16.02.2023, prin urmare după emiterea răspunsului nr. 186 din 05.08.2022.

Mai mult decât atât, conform prevederilor pct. 5 din Hotărârea Guvernului nr. 627 din 05.06.2007 este stabilit expres faptul că, „În caz de necesitate, comisia este în drept să solicite şi alte acte relevante pe care persoana le deţine sau le poate obţine suplimentar”.

Astfel, hotărîrea judecătoriei Edineț sediul Central din 07.06.2024 în latura anuării răspnsului Consiliului Raional Dondușeni nr. 186 din 05.08.2022 urmează a fi casată, iar

pretențiile lui Cemîrtan Tamara privind anularea răspunsului enunțat urmează a fi respinse.

Cu referire la cererea de anulare a Deciziei comisiei speciale pentru restituirea valorii bunurilor persoanelor supuse represiunilor politice a Consiliului raional Dondușeni nr. 02/C-4/2023 din 25.09.2023, instanța de apel reține:

La data de 21.01.2023 Cemîrtan Tamara s-a adresat către Consiliul raional Dondușeni solicitînd restituirea valorii bunurilor confiscate.

Prin decizia comisiei speciale pentru restituirea valorii bunurilor persoanelor supuse represiunilor politice a Consiliului raional Dondușeni nr. 02/C-4/2023 din 25.09.2023, achitarea compensației către Cemîrtan Tamara în sumă de 104 010, 12 lei.

La data de 12.01.2024, Cemîrtan Tamara a contestat la judecătoria Chișinău sediul Centru decizia comisiei speciale pentru restituirea valorii bunurilor persoanelor supuse represiunilor politice a Consiliului raional Dondușeni nr. 02/C-4/2023 din 25.09.2023, din considerentul că Consiliul raional Dondușeni nu a dispus restituirea valorii tuturor bunurilor care au aparținut lui ***** și *****Eugenia.

Art. 20 Cod administrativ prevede că, dacă printr-o activitate administrativă se încalcă un drept legitim sau o libertate stabilită prin lege, acest drept poate fi revendicat printr-o acţiune în contencios administrativ, cu privire la care decid instanţele de judecată competente pentru examinarea procedurii de contencios administrativ, conform prezentului cod.

În corespundere cu prevederile art.22 alin.1) din Codul administrativ, autorităţile publice şi instanţele de judecată competente cercetează starea de fapt din oficiu. Acestea stabilesc felul şi volumul cercetărilor şi nu sunt legate nici de expunerile participanţilor, nici de cererile lor de reclamare a probelor.

Totodată, conform art.189 alin.(1) Cod administrativ, orice persoană care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă a unei autorităţi publice poate înainta o acţiune în contencios administrativ.

Potrivit art. 219 din Codul administrativ, (1) instanţa de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile, nefiind legată nici de declaraţiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanţi. (2) Instanţa de judecată depune eforturi pentru înlăturarea greşelilor de formă, explicarea cererilor neclare, depunerea corectă a cererilor, completarea datelor incomplete şi pentru depunerea tuturor declaraţiilor necesare constatării şi aprecierii stării de fapt. Instanţa de judecată indică asupra aspectelor de fapt şi de drept ale litigiului care nu au fost discutate de participanţii la proces. (3) Instanţa de judecată nu are dreptul să depăşească limitele pretenţiilor din acţiune, însă, totodată, nu este legată de textul cererilor formulate de participanţii la proces. (4) Instanţa de judecată poate avea o discuţie juridică cu

participanţii la proces sau poate da în scris indicaţii cu privire la situaţia de drept a cauzei examinate.

În conformitate cu art. 130 alin.(1)-(4) din Codul de procedură civilă, instanţa judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare şi nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul şi interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege. Nici un fel de probe nu au pentru instanţa judecătorească o forţă probantă prestabilită fără aprecierea lor. Fiecare probă se apreciază de instanţă privitor la pertinenţa, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor legătura lor reciprocă și suficiența pentru soluționarea cauzei.

Prevederile legale enunţate în mod expres, obligă instanţa de apel să verifice circumstanţele şi raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanţe, precum şi cele care nu au fost stabilite şi este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei şi să se pronunţe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Potrivit art. 206 alin. (1) lit. a) Codul administrativ, o acţiune în contencios administrativ poate fi depusă pentru anularea în tot sau în parte a unui act administrativ individual (acțiuni în contestare).

Iar potrivit aceluiași articol, lit. b) Codul administrativ, o acţiune în contencios administrativ poate fi depusă pentru obligarea autorităţii publice să emită un act administrativ individual (acţiune în obligare).

În speță, Cemîrtan Tamara a înaintat acțiune în contestare și obligare.

Articolul 17 Cod administrativ prevede că drept vătămat este orice drept sau libertate stabilit/stabilită de lege căruia/căreia i se aduce atingere prin activitate administrativă.

Reieşind din dispoziţiile art.5 Cod administrativ, activitatea administrativă reprezintă totalitatea actelor administrative individuale şi normative, a contractelor administrative, a actelor reale, precum şi a operaţiunilor administrative realizate de autoritățile publice în regim de putere publică, prin care se organizează aplicarea legii și se aplică nemijlocit legea.

Reieșind din dreptul subiectiv al subiectului afectat, care la fel a fost predeterminat de legiuitor şi care a fost formulat astfel - orice persoană care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, de către o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, se poate adresa instanţei de contencios administrativ competente pentru a obţine anularea actului, recunoaşterea dreptului pretins și repararea pagubei ce i-a fost cauzată.

În temeiul art. 1 Legea privind reabilitarea victimelor represiunilor politice nr. 1225 din 08.12.1992, „Represiune politică se consideră curmarea de vieţi omeneşti, măsurile de constrângere întreprinse de către stat faţă de cetăţeni din motive politice, naţionale,

religioase sau sociale sub formă de privaţiune de libertate, deportare, exilare, trimitere la muncă silnică în condiţii de limitare a libertăţii, expulzare din ţară şi lipsire de cetăţenie, expropriere, internare forţată în instituţii de psihiatrie, sub altă formă de limitare a drepturilor şi libertăţilor persoanelor declarate periculoase din punct de vedere social pentru stat sau pentru regimul politic, realizate în baza deciziilor organelor de stat administrative, judiciare şi extrajudiciare".

Art. 2 din Legea nr. 1225 din 8 decembrie 1992 privind reabilitarea victimelor represiunilor politice prevede că, „victime ale represiunilor politice se consideră: persoanele care au avut de suferit de pe urma represiunilor politice arătate în articolul 1; persoanele asupra cărora au fost adoptate decizii de represiune politică, dar care au reuşit să evite represiunile directe, inclusiv prin refugiu peste hotarele republicii; membrii familiei persoanelor supuse represiunilor, inclusiv copiii care s-au născut în locurile de represiune sau în drum spre ele, persoanele care au fost impuse sau nevoite să-şi urmeze părinţii, rudele, tutorii în exil ori la locul de deţinere specială, sau rămase fără îngrijirea acestora, precum şi copiii persoanelor executate în urma represiunilor politice. Comitetele executive şi primăriile municipale eliberează legitimaţii respective victimelor represiunilor politice în localitatea unde au domiciliu stabil".

Potrivit art. 10 Legea privind reabilitarea victimelor represiunilor politice nr. 1225 din 08.12.1992, „Persoanele supuse represiunilor şi ulterior reabilitate sunt reintegrate în drepturile politice, sociale şi civile, pierdute de acestea în legătură cu represiunile politice.

Se abrogă deciziile cu privire la retragerea decoraţiilor de stat, ridicarea titlurilor ştiinţifice, gradelor militare, titlurilor speciale şi onorifice, lipsirea de pensii şi privarea de alte drepturi".

În conformitate cu prevederile art. 12 Legea privind reabilitarea victimelor represiunilor politice nr. 1225 din 08.12.1992, „Cetăţenilor Republicii Moldova supuşi represiunilor politice şi ulterior reabilitaţi li se restituie, la cererea lor sau a moştenitorilor lor, bunurile confiscate, naţionalizate sau scoase în orice alt mod din posesia lor.

Nu se restituie terenurile, pădurile, plantaţiile multianuale, obiectivele scoase din circuitul civil, precum şi alte bunuri confiscate, naţionalizate sau scoase în orice alt mod din posesie din considerente ce nu au legătură cu represiunile politice."

În cazul în care bunurile confiscate, naţionalizate sau scoase în orice alt mod din posesie în legătură cu represiunile politice nu pot fi restituite, valoarea acestora se recuperează prin achitarea de compensaţii, în baza cererii depuse de persoanele reabilitate sau de moştenitorii acestora.

Cu acordul persoanelor supuse represiunilor politice şi ulterior reabilitate sau al moştenitorilor acestora, restituirea în natură a caselor de locuit poate fi înlocuită prin

recuperarea valorii lor, evaluate prin aplicarea preţurilor de piaţă în vigoare la data satisfacerii cererii, sau prin acordarea, în mod prioritar, a unui spaţiu locativ amenajat.

Persoanele care urmează a fi evacuate din casele restituite sunt asigurate cu spaţiu locativ peste rând, la momentul evacuării, de către autorităţile administraţiei publice locale, în conformitate cu legislaţia în vigoare. Cheltuielile legate de asigurarea cu spaţiu locativ se efectuează din contul şi în limita bugetelor raionale, bugetelor municipiilor Chişinău şi Bălţi, bugetului unităţii teritoriale autonome Găgăuzia, precum şi din contul bugetului de stat.

Restituirea bunurilor, recuperarea valorii bunurilor ce nu pot fi restituite se efectuează, în baza cererii, din contul bugetului de stat, prin transferuri către bugetele unităţilor administrativ-teritoriale de nivelul al doilea şi către bugetul municipiului Bălţi. Cererile de restituire a bunurilor sau de recuperare a valorii acestora se examinează de către comisiile special create în acest scop. Modul de recuperare a valorii bunurilor prin achitarea de compensaţii persoanelor supuse represiunilor politice se aprobă de către Guvern.

În cazul în care bunurile nu s-au păstrat sau nu pot fi restituite în natură, fiind privatizate în condiţiile legii, se recuperează valoarea lor în formă de compensaţie bănească sau de valori materiale, luându-se ca bază preţurile de piaţă în vigoare la data examinării cererii.

În cazul când valoarea bunurilor nu depăşeşte suma de 200 mii lei, plata compensaţiei poate fi eşalonată pe o perioadă de până la 3 ani, iar în cazul cînd valoarea bunurilor depăşeşte suma de 200 mii lei - pe o perioadă de pînă la 5 ani.

Valoarea bunurilor se determină în felul următor:

a) bunurile imobiliare se evaluează în baza calculelor efectuate de organul cadastral teritorial, conform preţurilor de piaţă în vigoare la data examinării cererii;

b) costul animalelor domestice, al păsărilor, al produselor agricole, al altor bunuri se stabileşte conform preţurilor de piaţă în vigoare la data examinării cererii”.

Potrivit art. 12^1 „Cererile de restituire a bunurilor sau de recuperare a valorii acestora prin achitarea de compensaţii sunt examinate de comisiile speciale create de autorităţile administraţiei publice locale a raioanelor, municipiilor Chişinău şi Bălţi, unităţii teritoriale autonome Găgăuzia, în al căror teritoriu persoanele reabilitate au domiciliat la momentul reprimării.

Cererea de restituire a bunurilor confiscate, naţionalizate sau scoase în orice alt mod din posesie ori de recuperare a valorii acestora se înaintează în decurs de 3 ani de la data înştiinţării persoanei supuse represiunilor despre reabilitarea acesteia şi se examinează în termen de până la 6 luni din ziua depunerii.

Comisia identifică bunurile ce urmează a fi restituite şi determină valoarea acestora în baza documentelor ce atestă confiscarea, naţionalizarea bunurilor sau scoaterea lor în orice alt mod din posesie, documente eliberate de arhive şi de alte instituţii abilitate, ori în baza altor probe legale.

Decizia comisiei privind restituirea bunurilor, recuperarea valorii acestora sau achitarea compensaţiilor poate fi contestată în instanţa judecătorească.

Litigiile ce ţin de restituirea bunurilor, apărute între persoanele reabilitate sau moştenitorii acestora, pe de o parte, şi persoanele juridice cu orice formă de proprietate sau persoane fizice, pe de altă parte, se soluţionează pe cale judiciară.

Completul de judecată reține că, în conformitate cu art. 46 din Constituţia Republicii Moldova şi art.1 din Primul Protocol adiţional la Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, orice persoană fizică sau juridică are dreptul la protejarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru o cauză de utilitate publică şi în condiţiile prevăzute de lege şi de principiile generale ale dreptului internaţional.

Cu referire la cele menționate, Colegiul Civil și de Contencios Administrativ al Curții de Apel Nord constată că la baza deciziei Consiliului raional Dondușeni nr. 02/C-4/2023 din 25.09.2023 au servit: Certificatul de reabilitare; certificatul de moștenitor; actul ce confirmă gradul de rudenie; raportul de evaluare ASP RM; raportul de evaluare Camera de Comerț și Industrie mun. Chișinău; Ancheta din anul 1948 cu indicarea averii care aparține familiei Cemîrtan și Hotărârea irevocabilă a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 06.12.2022 dosarul nr. 2p/s-3/22 (Vol. I, f.d. 170).

Conform Hotărârii din 06.12.2022, Judecătoria Chişinău sediul Centru, la cererea înaintată de Cemîrtan Tamara vs Consiliul raional Donduşeni, a constatat faptul confiscării în anul 1949, în urma represiunilor politice şi a condamnării ilegale, a următoarelor bunuri materiale: o casă de locuit cu dimensiunile 13x11; 3 capete de cai, 3 capete de vaci, 50 capete de oi, 8 capete de porci, 15 stupi de albini, 15 ha de teren arabil, 1 semănătoare mecanică, 1 molotilică (maşină de treierat cereale cu motor de abur), 1 veialcă (maşină de vânturat cereale), 1 grajd de piatră cu dimensiunile 6x3x2,5m, 1 beci cu dimensiunile 4x4x2,1 fântână din piatră (Vol. I, f.d. 89).

Potrivit art. 123 alin. (1) Cod Procedură Civilă RM, „(2) Faptele stabilite printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă într-o cauză civilă soluţionată anterior în instanţă de drept comun sau în instanţă specializată sunt obligatorii pentru instanţa care judecă cauza şi nu se cer a fi dovedite din nou şi nici nu pot fi contestate la judecarea unei alte cauze civile la care participă aceleaşi persoane”.

Colegiul Civil relevă că dispozitivul hotărârii are caracter obligatoriu și intră sub autoritatea de lucru judecat.

Totodată, autoritatea de lucru judecat reprezintă efectul hotărârii judecătorești definitive prin care se interzice repunerea în discuție a unui litigiu deja soluționat

definitiv, având ca efecte stabilitatea, securitatea juridică și respectarea hotărârilor instanței.

Analizând conținutul Deciziei Consiliului Raional Dondușeni nr. 02/C-4/2023, Colegiul Civil constată că în anexa la Decizia menționată nu au fost indicate toate bunurile confiscate în anul 1949 stabilite prin hotărârea definitivă și irevocabilă a Judecătoriei Chișinău sediul Centru din 06.12.2022, fiind restituită valoarea doar a casei de locuit în sumă de 40 324,12 lei; a bunurilor imobile utilaj agricol în sumă totală de 43 336,00 lei compusă din semănătoare mecanică, mașină de triere a cerealelor (cu motor de abur), Mașină de vânturat cereale (veialcă), bunuri de origine animalieră constituite dintr-un cal cu valoarea de 10 000,00 lei, o vacă în valoare de 10 350,00 lei și patru oi în valoare totală de 4 002,00 lei (Vol. I, f.d. 172).

În context, Colegiul Civil învederează că prin raportul de evaluare a proprietății imobiliare nr. 0100/22/186463 din 16.12.2022, efectuat de către Agenția Servicii Publice, valoarea de piață a unei case de locuit, grajdului și beciului amplasat în raionul ***** reprezintă suma de 61 746,00 lei (Vol. I, f.d. 58) pe cînd de către Consiliulu raional Dondușeni a fost dispusă restituirea sumei de 40 324, 12 lei.

Astfel, suma de 61 746, 00 lei urma să-i fie atribuită lui Cemîrtan Tamara pentru casa de locuit grajdului și beciului ce a fost confiscat în urma represiunilor politicede la ***** și *****Eugenia, or reclamanta a fost recunoscută victima represiunilor politice și avea dreptul la despăgubirea respectivă.

Totodată, Colegiul reține că cu privire la bunurile de origine animalieră ce urma a-i fi restituite lui Cemîrtan Tamara au fost incluse doar 1 cal, 1 vacă şi 4 oi, pe când prin Hotărârea din 06.12.2022, Judecătoria Chişinău sediul Centru la cererea înaintată de Cemîrtan Tamara vs Consiliul raional Donduşeni a constatat faptul confiscării în anul 1949, în urma represiunilor politice şi a condamnării ilegale, a următoarelor bunuri materiale de origine animalieră: 3 capete de cai, 3 capete de vaci, 50 capete de oi, 8 capete de porci, 15 stupi de albini, astfel că urmau a fi incluse suplimentar cele identificate de către Judecătoria Chișinău sediul Centru în Decizia privind restituirea valorii bunurilor confiscate și naționalizate.

Potrivit raportului de evaluare nr. 0369012 din 16.02.2023 efectuată de Camera de Comerț și Industrie, valoarea totală a bunurilor animaliere stabilite prin Hotărârea Judecătoriei Chişinău sediul Centru din 06.12.2022 a fost stabilită de 269 575,00 lei, constituită din 3 cai în valoare de 30 000,00 lei, 3 vaci în valoare de 31 050,00 lei, 50 oi în valoare de 50 025,00 lei, opt porci în valoare de 53 000,00 lei și 15 stupi cu albini în valoare de 100 500,00 lei (Vol. I, f.d. 92).

Totodată, Colegiul atestă că suma utilajului agricol de semănătoare mecanică, mașină de triere a cerealelor (cu motor de abur), mașină de vânturat cereale (veialcă) a fost

stabilită în mărime corectă prin anexa la Decizia nr. 02/2023 în sumă totală de 43 336,00 lei potrivit raportului de evaluare nr. 0369012 din 16.02.2023 efectuată de Camera de Comerț și Industrie.

Astfel, reieșind din prevederile Legii privind reabilitarea victimelor represiunilor politice nr. 1225 din 08.12.1992, Decizia Consiliului Raional Dondușeni nr. 02/C-4/2023 din 25 septembrie 2023 urmează a fi anulată, or contrar prevederilor legale enunțate cât și contrar Regulamentului privind restituirea valorii bunurilor prin achitarea de compensaţii persoanelor supuse represiunilor politice, precum şi achitarea compensaţiei în cazul decesului ca urmare a represiunilor politice, decizia Comisiei Speciale nu conține toate bunurile mobile confiscate de la ***** și *****Eugenia, iar valoarea casei de locuit, grajdului și beciului, a fost stabilită fără a se ține cont de raportul de evaluare nr. 0100/22/186463 care a identificat alt cost al bunurilor respective decît cel atribuit de consiuliul raional Dondușeni.

Prin urmare, Colegiul Civil va obliga Consiliul raional Dondușeni de a achita în beneficiul Tamarei Cemîrtan suma de 369 656,79 lei cu titlu de prejudiciu material cauzat în urma represiunilor politice, ceea ce reprezintă valoarea bunurilor mobile confiscate, a casei de locuit, grajdului și beciului, bunuri identificate în dispozitivul Hotărîrii judecătoriei Chișinău sediul Centru, evaluate la prețurile stabilite în rapoartele de evaluare nr. 0100/22/186463 din 16.12.2022 și nr. 0369012 din 16.02.2023. (f.d. 29-59 Vol. III).

Totodată, Colegiul Civil urmează să învedereze faptul că prin Hotărârea Judecătoriei Chişinău sediul Centru din 06.12.2022 a fost constatat faptul confiscării de la ***** și *****Eugenia în anul 1949 inclusiv a 15 ha de teren arabil.

După cum a fost enunțat, conform art. 12 Legea privind reabilitarea victimelor represiunilor politice nr. 1225 din 08.12.1992, „Cetăţenilor Republicii Moldova supuşi represiunilor politice şi ulterior reabilitaţi li se restituie, la cererea lor sau a moştenitorilor lor, bunurile confiscate, naţionalizate sau scoase în orice alt mod din posesia lor.

Nu se restituie terenurile, pădurile, plantaţiile multianuale, obiectivele scoase din circuitul civil, precum şi alte bunuri confiscate, naţionalizate sau scoase în orice alt mod din posesie din considerente ce nu au legătură cu represiunile politice”.

Instanța de apel reține că la data de 02 august 1940, a fost formată Republica Sovetică Socialistă Moldovenească, iar la 15 august 1940, prin decretul Prezidiului Sovietului Suprem al URSS a fost dispusă punerea în aplicare a legislaţiei sovietice şi naţionalizarea pământului în Basarabia.

Astfel, după includerea Basarabiei în URSS (1940) și formarea Republicii Sovietice Socialiste Moldovenești (RSSM), regimul pământurilor a fost organizat după modelul sovietic, bazat pe proprietatea socialistă, astfel încât pământul nu mai aparținea

persoanelor fizice, iar toate terenurile au fost declarate proprietate a statului (proprietate socialistă), foștii proprietari (țărani, boieri) fiind expropriați fără despăgubiri.

Prin urmare, întrucât terenurile arabile de pe teritoriul actualei Republici Moldova au fost naționalizate în anul 1940, ca urmare a instaurării puterii sovietice, nu putea avea loc o confiscare individuală a terenului arabil de la ***** și *****Eugenia în anul 1949, deoarece la acea dată dreptul de proprietate privată asupra terenurilor arabile era deja stins.

Deși prin hotărârea Judecătoriei Chișinău din anul 2022 a fost constatată, cu titlu de fapt cu valoare juridică, confiscarea în anul 1949 a 15 ha de teren arabil de la ***** și *****Eugenia, această constatare nu poate servi temei pentru repararea prejudiciului în partea ce ține de valoarea terenului, or, terenurile arabile de pe teritoriul Republicii Moldova au fost naționalizate în anul 1940, printr-un act normativ cu caracter general, independent de represiunile politice individuale.

În consecință, la data anului 1949, ***** nu mai deținea un drept de proprietate privată asupra terenului arabil, iar pretinsa „confiscare” nu poate fi calificată ca măsură represivă în sensul Legii nr. 1225/1992.

Hotărârea Judecătoriei Chișinău din anul 2022, în latura confiscării terenului arabil, are caracter strict constatator, iar faptul că dispozitivul acesteia nu a fost contestat nu echivalează cu recunoașterea unui drept material la restituire sau despăgubire și nu poate genera obligații patrimoniale în lipsa unui temei legal expres.

Astfel, constatarea unei pretinse confiscări în anul 1949 a pământului de la ***** și *****Eugenia nu poate produce efecte juridice în materia reparării prejudiciului, întrucât instanța nu poate, printr-o hotărâre constatatoare, să modifice regimul juridic al bunurilor sau să extindă domeniul de aplicare al Legii nr. 1225/1992.

Terenurile arabile de pe teritoriul Republicii Moldova au fost naționalizate în anul 1940 prin acte normative cu caracter general, astfel că la data anului 1949 dreptul de proprietate privată asupra acestora era deja stins, iar în lipsa unui drept de proprietate existent la momentul invocat al confiscării, nu se poate reține existența unei confiscări individuale cu caracter represiv în sensul legislației privind reabilitarea victimelor represiunilor politice.

Naționalizarea terenurilor arabile a constituit o măsură generală de politică de stat, aplicabilă tuturor proprietarilor, și nu o măsură individuală determinată de considerente politice, iar potrivit art. 12 din Legea nr. 1225 din 08.12.1992, terenurile sunt excluse expres de la restituire și compensare, indiferent de forma în care au fost scoase din posesie.

Excluderea terenurilor de la restituire operează inclusiv în cazul în care acestea au fost scoase din posesie anterior sau independent de represiunile politice individuale, iar dreptul la repararea prejudiciului instituit de Legea nr. 1225/1992 este unul strict legal și limitat, neputând fi extins prin interpretare judiciară sau prin invocarea echității.

Repararea prejudiciului presupune existența unei legături directe și nemijlocite între pierderea bunului și represiunea politică, legătură care lipsește în cazul terenurilor naționalizate prin acte normative generale.

La caz, calificarea eronată de către reclamantă a naționalizării generale drept confiscare individuală nu poate constitui temei pentru acordarea despăgubirilor, or prejudiciul invocat de Cemîrtan Tamara nu derivă dintr-un act de represiune politică, ci dintr-o măsură legislativă generală, aplicabilă tuturor proprietarilor de terenuri arabile.

Prin urmare, acordarea despăgubirii pentru valoarea terenului ar echivala cu repararea unui act normativ general, contrar scopului și limitelor Legii privind reabilitarea victimelor represiunilor politice, iar o asemenea interpretare ar depăși cadrul legal al reabilitării politice și ar crea un precedent contrar principiului legalității.

Având în vedere cele constatate de către Colegiul Civil, instanța va respinge pretenția lui Cemîrtan Tamara cu privire la restituirea costului a 15 ha de teren arabil rezultată din confiscarea acestuia în anul 1949, în urma represiunilor politice și a condamnării ilegale a lui ***** și *****Eugenia.

Cu privire la cheltuielile de judecată, Colegiul atrage atenția asupra prevederilor art. 90 lit. g) Cod de Procedură Civilăcare prevede că din cheltuielile de judecare a pricinii fac parte cheltuielile de efectuare a expertizei.

Conform prevederilor art. 94 alin. (1) Cod de Procedură Civilă, instanţa judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cerere, părţii care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată.

Prin ordinul de încasare a numeralului din 14.12.2022 în sumă de 1 310,00 lei și chitanța la dispoziția de plată cu bonul plată din 22.02.2023 în sumă de 1 200,00 lei (f.d. Vol. I, 53-54,); factura fiscală seria nr. EAN000159832 din 13.03.2024 însumă de 3 500,00 lei (Vol. II, f.d. 39), prezentate și anexate în original la materialele cauzei, reclamanta Cemîrtan Tamara a suportat cheltuieli de judecarea litigiului prezent ce urmează a fi încasate din contul pârâtului Consiliul raional Dondușeni.

Totodată, potrivit art. 189 alin. (1) Cod administrativ, orice persoană care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă a unei autorități publice poate înainta o acțiune în contencios administrativ.

Conform art. 207 alin. (1) Cod administrativ, instanța verifică din oficiu dacă sunt întrunite condițiile pentru admisibilitatea unei acțiuni în contenciosul administrativ. Dacă este inadmisibilă, acțiunea în contencios administrativ se declară ca atare prin încheiere judecătorească susceptibilă de recurs.

Potrivit art. 207 alin. (2) lit. f) Cod administrativ, acțiunea în contencios administrativ se declară inadmisibilă în special când nu sunt întrunite condițiile prevăzute la art.208.

Conform art. 10 alin. (2) Cod administrativ, decizia autorităţii publice privind acordarea despăgubirilor pentru prejudiciile cauzate prin activitatea administrativă ilegală este un act administrativ individual.

Potrivit prevederilor art. 60 alin. (3) Cod administrativ, în cazul depunerii cererii privind acordarea despăgubirilor pentru prejudiciul cauzat prin emiterea unui act administrativ individual sau normativ ilegal, termenul general începe să curgă din data în care hotărârea instanţei de judecată prin care s-a anulat actul administrativ ilegal a rămas definitivă. Dacă autoritatea publică a anulat un act administrativ ilegal, termenul general începe să curgă din data în care decizia cu privire la anularea actului administrativ ilegal a rămas incontestabilă.

Conform art. 167 alin. (4) Cod administrativ, dacă prin cererea prealabilă se solicită şi repararea prejudiciului, atunci cererea privind repararea prejudiciului se examinează de autoritatea publică emitentă în procedură administrativă separată.

Potrivit prevederilor art. 208 alin. (1) Cod administrativ, în cazurile prevăzute de lege, până la înaintarea acţiunii în contencios administrativ, se va respecta procedura prealabilă.

Colegiul Civil consideră că instanța de fond în temei legal a declarat inadmisibilă acțiunea înaintată de Cemîrtan Tamara în latura solicitării recuperării prejudiciului moral, or instanței de judecată nu au fost prezentate dovezi privind respectarea procedurii prealabile privind solicitarea reparării prejudiciului de către autoritatea administrativă.

Totodată, potrivit prevederilor Codului administrativ art. 207 alin. (3) din Codul Administrativ, declararea acţiunii ca inadmisibilă în baza temeiurilor specificate la alin.(2) lit.a)–e) exclude posibilitatea adresării repetate în judecată a aceluiaşi reclamant cu aceeaşi acţiune; iar potrivit alin.(4) - declararea acţiunii ca inadmisibilă în baza temeiurilor specificate la alin.(2) lit.f)–h) nu exclude posibilitatea adresării repetate în judecată a aceluiaşi reclamant cu aceeaşi acţiune.

Reiterând motivele de fapt și de drept analizate succesiv supra, statuând faptul că, instanța de fond nu a elucidat pe deplin circumstanțele speței deduse judecății, în consecință a admis erori în aprecierea probatoriului administrat și în interpretarea normelor legale, Completul de Contencios Administrativ al Curții de Apel Nord concluzionează despre necesitatea admiterii apelului declarat de Consiliul raional Dondușeni și recursurile declarate de Cemîrtan Tamara împotriva încheierilor judecătoriei Edineţ, sediul Central din 24.04.2025 și 19 mai 2025 cu casarea actului judecătoresc contestat cu emiterea unei noi decizii din considerentele menționate.

Totodată, din motivul casării hotărârii judecătoriei Edineţ, sediul Central din 07 iunie 2024 se impune și casarea încheierii judecătoriei Edineţ, sediul Central din 19 mai 2025.

Conducându-se de prevederile art.240 alin.(1) lit.b) Cod administrativ, Colegiul civil și de contencios administrativ,-

Decide:

Admite apelul declarat de Consiliul raional Dondușeni împotriva hotărârii judecătoriei Edineţ, sediul Central din 07 iunie 2024 și cererile de recurs declarate de Cemîrtan Tamara împotriva încheierilor judecătoriei Edineţ, sediul Central din 24.04.2025 și 19

mai 2025, prin care au fost respinse cererile de explicare a hotărârii și emitere a hotărârii suplimentare.

Casează integral încheierea judecătoriei Edineţ, sediul Central din 24.04.2025 și încheierea judecătoriei Edineț, sediul Central din 19 mai 2025.

Casează parțial hotărârea judecătoriei Edineţ, sediul Central din 07 iunie 2024 și emite o altă decizie în partea casată după cum urmează:

Se admite parțial cererea de chemare în judecată înaintată de Cemîrtan Tamara către Consiliul raional Dondușeni privind anularea răspunsului, încasarea prejudiciului material cauzat în urma represiunilor politice, încasarea cheltuielile de judecată.

Se repune Cemîrtan Tamara în termenul de contestare a Deciziei comisiei speciale pentru restituirea valorii bunurilor persoanelor supuse represiunilor politice a Consiliului raional Dondușeni nr. 02/C-4/2023 din 25.09.2023.

Se anulează integral Decizia comisiei speciale pentru restituirea valorii bunurilor persoanelor supuse represiunilor politice a Consiliului raional Dondușeni nr. 02/C-4/2023 din 25.09.2023.

Se obligă Consiliul raional Dondușeni să-i achite lui Cemîrtan Tamara suma de 369 656, 79 lei cu titlu de prejudiciu material cauzat în urma represiunilor politice.

În rest pretențiile lui Cemîrtan Tamara se resping.

Dispozițile instanței de fond privind încasarea de la Consiliul raional Dondușeni în beneficiul cet. Cemîrtan Tamara a cheltuielilor de judecată în mărime de 6010 lei și inadmisibilitatea cererii lui Cemîrtana Tamara privind încasarea prejudiciului moral în mărime de 50 000 lei, se mențin.

Decizia este definitivă, cu drept de recurs la Curtea Supremă de Justiție în termen de două luni de la pronunțarea deciziei motivate prin intermediul Curții Supreme de Justiție.

Președintele ședinței
Judecător Grumeza Elena

Judecătorii Natalia Costaș Grosu Stanislav